ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

1993 йил 17 декабрь
ЖУМА
№ 129 (5.570).
СОТУВДА ЭРКИН НАРХДА.

Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-сиёсий газетаси • 1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

15 декабрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов жумҳуриятимизда меҳмон бўлиб турган Патрик Шихи бошчилигидаги «Б.А.Т индастриз» компанияси делегацияси аъзоларини қабул қилди. «Б.А.Т индастриз» Буюк Британиядаги йирик компаниялардан бири бўлиб, тамаки маҳсулотлари ишлаб чиқариш бўйича жаҳон миқёсида салмоқли ўрин тутади. Унинг 80 дан ортиқ мамлакатда фаолият кўрсатаётган корхоналарида жами 200 минг нафар киши меҳнат қилади.

Мамлакатимиз раҳбари Ўзбекистон расмий делегацияси яқинда гўзал Буюк Британиядан улкан таассуротлар билан қайтиб келганидан мамнуният изҳор этиб, республикамиз «Б.А.Т индастриз» билан узоқ муддатли ҳамкорлик қилишга тайёр эканини алоҳида таъкидлади.

Патрик Шихи Самарқанд вилоятининг Ургут тумани тамакикорлари билан учрашгани ҳамда у ерда сифати жаҳон андозаларига мос маҳсулот етиштирилаётганини айтди.

— Биз Украинада фаолият кўрсатаётган қўшма корхонамизга тамакини Ургутдан оламиз, — деди П. Шихи. — У ерда ишлаб чиқарилган маҳсулотни Россияга сотамиз. Ўзбекистонда иш бошлаганимиздан сўнг республиканинг тамаки маҳсулотларини экспорт қилиш имконияти катта бўлишига шубҳа йўқ.

Ишчанлик руҳида ўтган суҳбат чоғида Тошкент тамаки фабрикасини замонавий ускуналар билан жиҳозлаш, сўнгра уни кенгайтириш, шунингдек, Самарқандда янги қўшма корхона қуришга келишиб олинди.

Қабул маросимида Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков, Бош вазир ўринбосари Ўткир Султонов, Буюк Британиянинг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси жаноб Поль Берн ва бошқа расмий кишилар иштирок этди.

(ЎзА).

МАРД МАЙДОНДА СИНАЛАДИ

9 декабрь куни Тошкент шаҳрида халқ депутатлари пойтахт вилояти Кенгашининг сессияси бўлиб ўтди. Унда ташкилий масала кўрилди. Тошкент вилоятининг ҳокими Сайфулла Сайдалиев пенсияга чиқиши муносабати билан аризасига биноан ўз вазифасидан озод этилди. Президент Ислом Каримовнинг тавсиясига мувофиқ Ўрта Чирчиқ тумани ҳокими вазифасида ишлаб келаётган Мирзамурод Икромов Тошкент вилояти ҳокими, Бекобод шаҳар ҳокими бўлиб ишлаб келаётган Эркин Рўзиев вилоят ҳокимининг биринчи ўринбосари этиб тасдиқланди.

Сессияда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов нутқ сўзлади.

Республикамизнинг бугунги ижтимоий-сиёсий аҳволи, ислоҳотнинг бориши, олдимизда турган катта вазифалар тўғрисида куни кеча Конституциямиз байрамига бағишланган мажлисда бафуржа гаплашиб олдик. Ички ва ташқи сиёсат ҳақида, мавжуд муаммолар, дастлабки ютуқлар, шу билан бирга катта-катта камчиликлар, бой берилган имкониятлар тўғрисидаги гаплардан кўпчилик хабардор, деди Президент. Бугунги масала бўйича гапирсак, республика миқёсидаги ютуқлар, айрим камчиликлар Тошкент вилояти меҳнаткашларига, раҳбарларига ҳам хос, деб ўйлайман. Лекин, гап шундаки, ана шу камчиликларни биз кўрмасак, уларга тўғри баҳо бермасак, аввало, ўзимизни алдаган бўламиз. Шу нуқтаи назардан қараганда, Тошкент вилоятининг бу ерда ўтирган вакиллари, ноиблари қилинган ишлар, йўл қўйилган камчиликлар хусусида ўз фикрига эга. Шу муносабат билан бугун мақсади бир, бир-бирига яқин одамлар сифатида, давлат, Ватанимиз келажагини ўйлаб, бир хулосага келиб олсак, деган таклифни ўртага қўймоқчиман.

Ҳар бир вилоят, ҳар бир ҳудуднинг республикамиз ҳаётида ўзига хос ўрни бор. Пойтахт вилояти ҳар соҳада илғор бўлиб, ибрат кўрсатиб келганини яхши биламиз. Ўзининг салоҳияти, куч-қудрати билан, саноатда, қурилишда, қишлоқ хўжалигида илғор технологияси, замонавий корхоналари билан ҳақиқатан ҳам етакчи бўлиб юрган десак, янглишмаймиз. Буни ҳаммамиз ифтихор ва ғурур билан таъкидлашимиз мумкин.

Албатта ҳар қайси вилоятнинг ўзига хос шароити, иқлими, суви, тупроғи бор. Тошкент вилоятини ҳам ҳавас қиларли мана шундай хусусиятлари мавжуд. Лекин улкан натижаларга эришишда асосий сабаб, манба фақат табиат, сув, тупроқ эмас, балки мана шу вилоятнинг ажойиб меҳнаткашлари, халқидир.

Лекин, нима бўлди-ю, сўнгги йилларда мана шундай мавқени Тошкент вилояти қўлдан бой бериб қўйди. Бу масалада фақат республика раҳбарияти эмас, балки шу вилоятнинг ватанпарварлари, юртпарварлари, оқсоқоллари, уни елкасида кўтариб юрган одамлар кўпроқ ташвиш чекяпти, десак тўғри бўлади. Улар бу аҳволдан тезроқ чиқиш керак, деган таклифни айтдилар. Демак, биз кечаги эмас, балки эртанги кунга қараб ўзимизнинг ишларимизни муҳокама этишимиз, камчиликларга тўғри баҳо бериб, уларни бартараф этиш йўлларини биргаликда ахтаришимиз лозим, дея таъкидлади Ислом Каримов.

Камчиликларга келсак, улар, афсуски, кўп, лекин асосийлари нималардан иборат?

Вилоятда саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш йилдан-йилга камайиб бормоқда. Шу йилнинг ўтган ойлари мобайнида 111 корхона зарур маҳсулотларнинг 36 тури бўйича ишлаб чиқариш суръатини пасайтириб юборган. Қарийб 24,5 миллиард сўмлик маҳсулот кам ишлаб чиқарилган. Ана шунинг 10,3 миллиард сўмлигини халқ истеъмоли моллари ташкил этади. Бунинг устига, вилоятда озиқ-овқат маҳсулоти ишлаб чиқариш асосан пиво, вино-арақ ҳисобига оширилаётганини қандай тушунмоқ мумкин?

Ишлаб чиқариш суръатларини камайтириш натижасида Янгийўл ёғ-мой комбинати истеъмолчиларга 32,2 фоиз — 2,5 миллион сўмлик ўсимлик мойи, Ангрен заводи — 33,3 миллион сўмлик сут маҳсулотлари, Ғазалкент заводи — 6,3 миллион сўмлик консерва маҳсулотлари етказиб бермаган.

(Давоми иккинчи бетда).

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши раёсатининг Қарори

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ЎН ТЎРТИНЧИ СЕССИЯСИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг раёсати **қарор қилади:**

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн тўртинчи сессияси 1993 йил 28 декабрь куни Тошкент шаҳрида чақирилсин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси
Ш. ЙЎЛДОШЕВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 10 декабрь.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн тўртинчи сессияси муҳокамасига қуйидаги масалалар киритилиши кўзда тутилмоқда:

1. Мандат комиссиясининг маърузаси.
2. «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайловлар тўғрисида»ги қонун лойиҳаси ҳақида.
3. Ўзбекистон Республикаси 1994 йилги бюджетининг асосий кўрсаткичлари тўғрисида.
4. «Жисмоний шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси ҳақида.
5. «Тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи жисмоний шахслардан рўйхатга олганлик учун ундириладиган йиғим ва бундай шахсларни рўйхатга олиш тартиби тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси ҳақида.
6. «Ўзбекистон Республикаси фуқароларидан, ажнабий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи тўғрисида»ги Қонунга ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги қонун лойиҳаси хусусида.
7. «Стандартлаштириш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси ҳақида.
8. «Метрология тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси ҳақида.
9. «Маҳсулотлар ва хизматларни сертификатлаштириш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси ҳақида.
10. «Ўзбекистон Республикасида кооперация тўғрисида»ги Қонунга ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Қонун лойиҳаси хусусида.
11. «Ўзбекистон Республикаси халқ таълими ходимлари кунини белгилаш тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ҳақида.
12. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсатининг айрим фармонларини ўз кучини йўқотган деб эътироф этиш тўғрисида.

Ана шу масалалар билан бир қаторда халқаро шартномаларни ратификация қилишга оид, шунингдек, Олий Кенгашнинг ваколат доирасига кирувчи бошқа масалалар юзасидан бир қанча ҳужжатларни депутатлар муҳокамасига киритиш мўлжалланмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

М. ИКРОМОВНИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИНИНГ ҲОКИМИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 93- (12-банди) ва 102-моддаларига мувофиқ:

Мирзамурод Икромов Тошкент вилоятининг ҳокими этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 11 декабрь.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

С. Д. САЙДАЛИЕВНИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ҲОКИМИ ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Сайфулла Давирович Сайдалиев пенсияга чиқиши сабабли Тошкент вилояти ҳокими вазифасидан озод этилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 11 декабрь.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори

ҚИШЛОҚ ХУЖАЛИК ВАЗИРЛИГИ, «УЗМЕВАСАБЗАВОТУЗУМСАНОАТ», «УЗКООПТАЙЁРЛАШСАВДО» ТИЗИМЛАРИДА ШАРТНОМА (ЭРКИН) НАРХЛАРНИ ВУЖУДГА КЕЛТИРИШ ВА ҚУЛЛАНИШДАГИ ЖИДДИЙ ХАТОЛАР ҲАҚИДА

Республикада бозор иқтисодиёти қоидаларини рўёбга чиқаришга қаратилган аниқ чора-тадбирлар изчиллик билан амалга оширилмоқда. Бу чора-тадбирлар орасида нарх-навога эркин тус бериш жараёни асосий ўрин тутади.

Иқтисодий ишларнинг бу соҳасида деҳқончилик — саноат мажмуи етакчи ўринда туради, пахта ва ғалладан ташқари барча қишлоқ хўжалик маҳсулотлари деҳқончилик саноат мажмуида шартнома (эркин) нархлар билан сотилади. Бу эса, хўжаликлар ва корхоналарнинг мустақиллигини таъминламоқда, иқтисодий эркинлик ва ишбилармонликни тағин ҳам кенгроқ ривожлантиришга, ишлаб чиқаришга кетадиган харажатларни олинадиган фойда билан мувофиқлаштиришга, ўз меҳнат жамоаларининг ижтимоий вазифаларини фаоллик билан ҳал этишга имкон бермоқда.

Айни пайтда Молия вазирлиги, Давлат назорат комитети, Ички ишлар вазирлиги ва Бош солиқ бошқармаси жойлардаги ишнинг аҳволини назорат қилиб, деҳқончилик-саноат мажмуига қарашли хўжаликлар, корхоналар ва ташкилотлардан 624 тасини саралаб текширган пайтида нарх белгилаш масалаларида бозор иқтисодиёти қонунлари қўпол равишда бузилгани, тармоқ маҳкамалари шартнома (эркин) нархларнинг шаклланиши ва белгиланиши жараёнига қўполлик билан аралашаётгани аниқланди.

Қишлоқ хўжалик вазирлиги, «Ўзмевасабзавотузумсаноат», «Ўзкооптайёрлашсавдо» ҳамда уларнинг республика ва вилоят бўлинмалари ўзларига қарашли корхоналар ва ташкилотларга буйруқ, йўл-йўриқ ва кўрсатмалар бериб, маҳсулотларнинг хилма-хил турларига асоссиз равишда нарх белгилаб берганлар. Масалан, «Ўзмевасабзавотузумсаноат» концерни 1993 йилда ўз тасарруфидаги бўлинмаларда янги узилган ва қайта ишланган мева-сабзавот маҳсулотларининг 907 турига нарх белгилашга доир 10 та меъёрий тавсифнома тайёрлаб жўнатган, ҳолбуки, республикада бу маҳсулотлар шартнома (эркин) нархларда сотилмоқда. «Ўзпаррандасаноат» республика ишлаб чиқариш бирлашмасида, Қашқадарё ва Тошкент вилоят кооператив тайёрлаш ва савдо ташкилотларида, Андижон, Бухоро ва Жиззах вилоятларининг кўпгина хўжаликлари ҳамда корхоналарида ҳам ана шундай ҳоллар аниқланди.

Шу билан бир вақтда идоралар қишлоқ хўжалик маҳсулотларини ҳамда қай-

(Давоми иккинчи бетда).

Вазирлар Маҳкамасида учрашув

Буюк Британиянинг ўзаро ҳамкорлик муносабатлари ўрнатиш мақсадида республикамизга келган «Б.А.Т. индастриз» компанияси раиси Патрик Шихи бошчилигидаги делегация аъзолари 15 декабрь куни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасида Бош вазирнинг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков билан учрашди.

Дунёнинг 80 мамлакатида тамаки маҳсулотлари ишлаб чиқараётган бу йирик компания вакиллари билан мулоқотда Тошкент ва Самарқанд вилоятидаги тамаки ишлаб чиқариш фабрикалари негизида қўшма корхоналар ташкил этиш масаласи муҳокама этилди.

Учрашувда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Ў. Султонов иштирок этди.

(ЎзА).

ДЕҲҚОНЛАР МАСЛАҲАТЛАШИБ ОЛДИЛАР

14 декабрь куни Тошкентда Ўзбекистон Республикаси Деҳқонлар уюшмаси ва жамоа хўжаликлари кенгашининг йиғилиши бўлди. Унда Қорақалпоғистон Республикаси ҳамда вилоятлар деҳқон уюшмалари ва жамоа хўжаликлари кенгашларининг қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотни амалга ошириш юзасидан олиб бораётган ишлари, уюшмаларнинг молиявий аҳволини яхшилаш масалалари муҳокама этилди.

Сўзга чиққанлар бажарилган ишларни республика Президенти Ислом Каримов халқ депутатлари Тошкент вилоят кенгаши сессиясида сўзлаган нутқида ўртага қўйган вазифалар асосида таҳлил этиб, айрим жойларда янгича ишлашга пухта тайёргарлик кўрилмаётгани, хусусийлаштиришда хўжаликларнинг ўзига хос хусусиятлари ҳисобга олинмаётгани, кўпинча хўжаликнинг номигина ўзгартирилаётганини кўрсатиб ўтдилар.

Йиғилишда Деҳқонлар уюшмаси ва жамоа хўжаликлари кенгаши фаолиятини янада яхшилаш тадбирлари белгилаб олинди.

(ЎзА).

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ҲОКИМИ Мирзамурод Бердимуродович ИКРОМОВ

1949 йилда хизматчи оиласида туғилган, ўзбек, олий маълумотли, Тошкент қишлоқ хўжалиги институти ва Тошкент Олий партия мактабини тугатган, мутахассислиги бўйича агроном-олим.

Меҳнат фаолиятини 1966 йили Олмалиқ шаҳридаги «Узэлектромонтаж» трестида электрчиликдан бошлаган, кейин Ўртачирчиқ туманида ўқув хўжалиги клубининг мудири ва ўша ерда агроном ҳам бўлиб ишлаган. Сўнгра олти йил давомида комсомолда ишлади, 1981 йилдан раҳбар партия ва совет ишларида, Ўртачирчиқ тумани халқ назорати қўмитаси раиси, Бўка тумани ижроқўми раиси, халқ депутатлари Ўртачирчиқ туман Кенгаши раиси этиб сайланди. 1992 йил февралдан Ўртачирчиқ тумани ҳокими бўлиб ишлади.

Халқ депутатлари Тошкент вилоят Кенгашининг депутати.

Абдуқаҳҳор акани Бешариқ районида танимайдиган одам йўқ. Меҳнаткаш, умрини қишлоқ хўжалигига бағишлаган бу инсон ер билан тиллашадиган тажрибали миришкорлардан. Шу сабабдан «Рапқон» жамоа хўжалигида у кишини оддийгина — ҳосилот деб аташади.

— Деҳқон бўлсанг, шудгор қил, — дейди халқимиз. У қанчалик чуқур шудгорланса, яхоб суви яхши сингиб боради. Йил бўйи чарчаган ер дам олади. Келгуси йил ҳосилига куч тўплайди. Баҳорда уруғни ернинг ўз намига ундириб олишга имкон туғилади.

СУРАТДА: бош ҳосилот А. Худойбердиев.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

ШУДГОРЛАШ ҚИЗҒИН

Пешку туманидаги «Маданият» жамоа хўжалигининг Рустам Барноев бошлиқ 12-бригада далаларида жорий йилда мўл ҳосил етиштирилди. Деҳқонлар 80 гектар майдоннинг ҳар гектаридан қирқ центнерга яқин хирмон кўтардилар. Ялпи ҳосилнинг 87 фоизи биринчи навларга топширилди. Бу муваффақиятга Гулбаҳор Бозорова, Гулнора Нарзиева, Лола Қурбонова ва Моҳигул Остонова каби чевар теримчилар катта ҳисса қўшдилар.

Шу кунларда бригадада ерларни шудгорлаш қизғин. Бу ишда механизатор Пўлат Норов хизмати катта. У ҳайдов тракторини тўла қувват билан ишлатиб, ҳар сменада 8-9 гектар майдонни сифатли шудгорлаяпти.

ДАРОМАД БИР ЯРИМ МИЛЛИАРДДАН ОШАДИ

«Пахтаобод» жамоа хўжалигида бу йил 1100 гектар майдонда баракали ҳосил етиштирилди. Заршунослар қабул пунктига режадаги 3832 тонна ўрнига 4279 тонна оқ олтин етказиб бердилар.

Хўжаликда дон, мева, узум, пилла, сабзавот, полиз маҳсулотлари тайёрлаш йиллик режалари ҳам ортиғи билан бажарилди.

Юқори ҳосилдан келадиган даромад бир ярим миллиарддан ошиши кутилмоқда.

С. ҚОДИРОВ.

ҚАРДОШЛАРИМИЗ БАЙРАМИ

16 декабрь куни Қозоғистон халқи давлат мустақиллигининг икки йиллигини нишонлади. Ўтган икки йил мамлакат учун ўзига хос изланиш ва синов даврй бўлди. Қозоғистон жаҳон ҳамжамиятида муносиб ўрин эгаллади. Бугунги кунда АҚШ, Франция, Германия, Туркия, Хитой сингари 12 дан ортиқ мамлакатда, жумладан, Ўзбекистонда ҳам Республиканинг дипломатик ваколатхоналари ишлаб турибди.

Қозоғистон ҳукумати энг аввало қўшни жумҳуриятлар билан ўзаро алоқаларни мустаҳкамлаш, минтақавий иқтисодий ҳамкорликни йўлга қўйишга интилмоқда. Зотан, бу азалдан қон-қардош бўлиб келган халқларимизнинг орзу-истакларига мос келади. Кейинги бир йил мобайнида Ўзбекистон ва Қозоғистон раҳбарларининг тўрт марта учрашиб, мавжуд муаммоларни биргаликда ҳал қилишга интилганликлари ҳам мақсадларнинг муштараклигидан далолат беради.

Шу кунларда Ўзбекистонда ҳам қардош қозоқ халқининг миллий байрамига бағишланган тадбирлар бўлиб ўтмоқда. Жумладан, Марказий Осиё халқлари ҳамкорлиги ва тараққиётига кўмаклашувчи халқаро уюшма ҳамда республикамиздаги қозоқ маданий маркази, шунингдек, Тошкентда қозоқ тилида чоп этиладиган «Нурли жол» газетаси жамоаси биргаликда ўтказган тантанали йиғилиш аҳли Қозоғистон Республикаси Президенти Нурсултон Назарбоев номига табрик хати йўллади.

Ўтказилган тадбирларда икки қўшни халқнинг тарихи сингари келажаги ҳам бир эканлиги, улар елкама-елка туриб, ўтиш даври қийинчиликларини енгишлари таъкидланмоқда.

Қозоғистон пойтахтида эса байрам тантаналари бошланди. Унда кўпгина қардош республикалардан меҳмонлар иштирок этмоқда. Ўзбекистон ҳукумати делегацияси ҳам қардошларни қутлаш учун Алматига жўнаб кетди.

(ЎзА)

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори

(Боши биринчи бетда).

та ишланган маҳсулотларни сотиш нархларининг шаклланиши устидан тегишли назорат қилмаслиги оқибатида кўпгина корхона ва ташкилотлар нархни сунъий равишда оширмоқда. Фойда ҳисобига қопланиши лозим бўлган харажатлар, шу жумладан чорва моллар, паррандалар нобуд бўлиши оқибатидаги меъёрдан ортиқча зарар ва бошқа зарарлар маҳсулотнинг таннархига киритилмоқда. Тайёрлаш ва савдо устамалари ўзбошимчалик билан белгиланмоқда. Бунинг натижасида айрим хўжаликларда сунъий равишда юксак рентабелликка эришилмоқда, қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг айрим турлари рентабеллиги даражаси 400 фоизга етмоқда.

Тайёрланадиган, етиштириладиган ва сотиладиган маҳсулотларга нархнинг шаклланишидаги жуда кўп бузилишлар мазкур тармоқларда иқтисодий ишлар сиёсатининг етарли эмаслиги, республика Қишлоқ хўжалик вазирлиги, «Ўзмевасабзавотузумсаноат» ва «Ўзкооптайёрлашсавдо», уларнинг ҳудудий бўлинмалари раҳбарлиги ва коллегиал органлари фаолиятида бозор муносабатлари қоидаларини амалда рўёбга чиқаришда талабчанликнинг йўқлиги сабабли юз берган. Бу масалаларда республика Молия вазирлиги тегишлича услубий ишни таъминламаяпти. Маҳаллий ҳокимият ва бошқарув идоралари нарх-навога эркин тус бериш жараёнини чуқур англаб етмаяпти ва таҳлил қилмаяпти.

Вазирлар Маҳкамаси **қарор қилади:**

1. Молия вазирлиги, Давлат наворат комитети, Ички ишлар вазирлиги ва Бош давлат солиқ бошқармасининг шартнома (эркин) нархларнинг шаклланиши ва қўлланилиши асосли ёки асосли эмаслигини текшириш якунларига доир ахбороти камчиликларни тугатиш юзасидан амалий чоралар кўриш учун вазирликларга, идораларга, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашига, вилоят ҳокимларига ва Тошкент шаҳри ҳокимига юборилсин.

2. Қишлоқ хўжалик вазирлиги (Н. Қаюмов), «Ўзкооптайёрлашсавдо» (Э. Қурбонов), «Ўзмевасабзавотузумсаноат» (Ш. Мирзаев)да нарх белгилаш ва маҳкама назорати масалаларига доир ишларнинг ташкил этилиши қониқарсиз деб топилсин.

Нарх белгилаш соҳасида жиддий хатоларга йўл қўйгани учун Қишлоқ хўжалик вазири Н. Қаюмовга ва «Ўзмевасабзавотузумса н о а т» концерни раиси Ш. Мирзаевга ҳайфсан эълон қилинсин, «Ўзкооптайёрлашсавдо» бошқаруви раиси Э. Қурбонов қаттиқ огоҳлантирилсин, «Ўзмевасабзавотузумсаноат» концерни раисининг ўринбосари А. Иброҳимов ва «Ўзкооптайёрлашсавдо» бошқаруви раисининг ўринбосари Т. Умарбековга қаттиқ ҳайфсан эълон қилинсин.

3. Юқорида айтилган камчиликлар ва нуқсонлар Қишлоқ хўжалиги вазирлигида, «Ўзкооптайёрлашсавдо» ва «Ўзмевасабзавотузумс а н о а т»да кўриб чиқилгани маълумот учун қабул қилинсин. Қишлоқ хўжалик вазирининг буйруғи, «Ўзкооптайёрлашсавдо» бошқарувининг қарори ҳамда «Ўзмевасабзавотузумсаноат» концерни раисининг буйруғи билан «Ўзпаррандасаноат» республика ишлаб чиқариш бирлашмаси раисининг иқтисодий масалалар бўйича ўринбосари В. Ким, Ғиждувон паррандачилик фабрикасининг директори И. Ҳакимов, «Ниёзботир» ижарачи жамоа хўжалиги раиси Ғ. Хурибоев, Ғаллаорол консерва заводининг директори Б. Ботиров, Ғазалкент консерва заводининг директори А. Тожибоев, Пешку туман кооператив маҳсулот тайёрлаш ва савдо бошқаруви раиси Р. Асфаров, Ғузор туман кооператив маҳсулот тайёрлаш ва савдо бирлашмаси раиси Ғ. Пўлатов ишдан олинган. Мазкур маҳкамалардаги тўрт нафар масъул мансабдор шахсга қаттиқ ҳайфсан ва 11 нафар масъул мансабдор шахсга ҳайфсан эълон қилинган.

4. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари раҳбарларининг эътибори ўз ҳудудларида жойлашган тайёрлаш, қайта ишлаш ва савдо ташкилотларида нарх бузилганига қаратилсин.

Деҳқончилик-саноат мажмуи тармоқларидаги иқтисодий ишларда талабчанликни бўшаштириб юборгани учун, шунингдек шартнома (эркин) нархлар шаклланиши ва қўлланиши устидан тегишли назоратни таъминламагани учун Андижон, Бухоро, Жиззах, Қашқадарё, Тошкент вилоятлари ҳокимларининг ўринбосарлари М. Олимов, С. Ҳусенов, А. Соатов, Р. Насимов, А. Раҳимбоевлар огоҳлантирилсин.

5. Республика Вазирликлари, идоралари, концернлари, уюшмалари ва корпорациялари раҳбарларининг диққат-эътибори корхоналар ва ташкилотлар етиштирадиган, ишлаб чиқарадиган ва сотадиган маҳсулотга шартнома (эркин) нархларни тўғри шакллантириш ва қўлланиш лозимлигига қаратилсин, нархларни буйруқ билан белгилаш ҳолларига йўл қўйилмасин.

Ички бўлинмалар умумий сони доирасидан четга чиқмай, марказий аппаратлар таркибида нарх белгилаш масалалари билан шуғулланувчи бўлинмалар тузилсин, улар малакали мутахассислар билан мустаҳкамлансин, иқтисодий ишлар ва ходимларга бозор муносабатларини амалга ошириш қоидаларини ўргатиш сифати яхшилансин.

6. Мазкур қарор ҳамда текшириш ўтказган маҳкамалар ахбороти матбуотда эълон қилинсин, телевидение ва радио орқали эшиттирилсин.

7. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари ўртоқ И. Жўрабеков зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси И. КАРИМОВ.

МАРД МАЙДОНДА СИНАЛАДИ

(Боши биринчи бетда).

Вилоятда катта-катта машинасозлик заводлари, турли комбинатлар бор. Уларга айб қўйиш, салбий мисоллар келтириш, балки, тўғри бўлмас. Нимага деганда, бунинг объектив сабаблари бор. Чирчиқдаги кимё, Олмалиқ заводлари хомашё таъминоти кўпроқ чет билан боғлиқ. Лекин ўзимиздан чиқадиган хомашё билан ишлайдиган корхона ва заводларнинг ишини яхшилаш қўлимиздан келади-ку, ахир.

Сўнгги йиллар мобайнида вилоятда зарар кўриб ишлайдиган корхоналар сони ортиб бораётгани айниқса ачинарли ҳолдир. Бундай корхоналар кўрган зарар 9 ойда 7 миллиард сўмдан кўпроқни ташкил этди. Айрим корхоналар эса ишлаб чиқараётган маҳсулотларига асоссиз равишда юқори нарх қўйиб сотмоқда. Бу билан улар юқори самарадорликка эришиш ўрнига ҳам ўзларини, ҳам халқни алдаш йўлига ўтиб олган. Маҳсулот сифати тўғрисида ҳам кўп салбий мисолларни келтириш мумкин.

Чет эл сармоядорлари билан қўшма корхоналар ташкил этишдек муҳим масалага вилоятнинг кўп шаҳар ва туманларида етарли эътибор берилмаган. Натижада ҳозиргача 54 қўшма корхона рўйхатдан ўтган бўлсада, уларнинг атиги 13 таси фаолият кўрсатмоқда. Қолганлари эса ҳали иш ҳам бошламаган, улар учун ажратилган майдон ва бинолар бўш ётибди. Вилоятда ширкатлар тузиш ҳаракатига ҳам эътибор йўқ ҳисоби. Бу эса шаҳар ва туманлардаги аҳолини иш билан таъминлаш масаласига салбий таъсир кўрсатишини вилоят раҳбарлари тушуниб етмаганидан далолат беради. Ҳолбуки, аҳолини иш билан таъминлаш борасидаги республика ҳукумати қарорлари вилоятда бажарилмаяпти. Лоқайдлик, масъулиятсизлик оқибатида корхона ва ташкилотлардаги мавжуд уч мингдан ортиқ бўш жой ҳамон ишчи кучи билан таъминланмаган. Ишсизларни бошқа касбларга ўргатиш ва қайта тайёрлаш курсларига жорий йилнинг ўтган даври мобайнида вилоят бўйича атиги 73 киши юборилган, холос.

Вилоятда бу йил 2252 янги иш жойи очиш учун 32 янги корхонани ишга тушириш, 17 эски корхонани эса қайта жиҳозлаш режалаштирилган эди. Афсуски, ҳозиргача фақат 4 корхона ишга туширилган. Бор-йўғи 418 киши иш билан таъминланган. Демак, вилоятда аҳолини иш билан таъминлаш дастури йўқ ва бу жиддий муаммо билан ҳеч ким шуғулланмаган.

Ахир, азиз дўстлар, ўйланглар, бошқа вилоятларда сиздагидек имкониятлар борми? Тошкентда қанча катта-катта корхона бор. Агар шу масала бўйича битта етакчи бўлса, жонкуярлик қилса, ҳар қайси жамоа ва давлат хўжаликларида ана шу корхоналарнинг 40—50 киши ишлайдиган кичик-кичик бўлим ва цехларини қуриш қийинми?

Саноатни қишлоққа олиб келамиз деган катта масалани олдимизга қўйганмиз. Бу масалада қандай ишларни қиляпмиз? Бўка, Пискент туманларини олинг. Ажабланарли жойи шундаки, ҳатто республиканинг узоқ қишлоқларида яшаётган одамларнинг аҳволи ҳам бу ердагидек эмас. Одамларнинг таъминоти, тиббиёт масаласи, мактабларнинг аҳволи бўйича Бўка туманини кўрадиган бўлсангиз, аҳвол энди ташкил этилаётган туманлардан ҳам баттар. Унинг ҳокими, жонкуярлари борми?

Иқтисодий қийинчиликлар исканжасидан тезроқ чиқишимизга, ривожланиш суръатини оширишимизга тўрачилик, эскича фикрлаш ва ишлаш иллатлари жиддий ҳалақит бермоқда. Бу ўзини оқламаган иш услубини вилоят раҳбарияти давом эттираётганини ким инкор эта олади? Натижа эса маълум: вилоятда мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш ишлари кўнгилдагидек эмас. Туман ва шаҳар ҳокимлари ҳукуматнинг бозор муносабатларига ўтиш борасида амалга ошираётган кенг кўламдаги ишлари аҳамиятини яхши тушуниб етмаётирлар. Йўқса, 797 саноат корхонасидан атиги 29 таси хусусийлаштириларм иди?

Хусусийлаштирилган корхоналар фаолияти таҳлили шуни кўрсатмоқдаки, уларда халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ва хизматлар кўрсатиш суст ривожланмоқда. Жамоаларни сармоя билан етарли миқдорда таъминлаш, уларга қисқа ва узоқ муддатли кредитлар олиш имкониятлари яратиб берилмаяпти. Кўпгина янги ишбилармонлар шу вақтгача ҳисоб-китоб рақамлари ва муҳрига эга эмас. Вилоятнинг молия ва ҳуқуқни ҳимоя қилиш органлари бу масалаларни ҳал этишда уларга зарур ёрдамни кўрсатмаяптилар.

Вилоятда уй-жойларни фойдаланишга топшириш ёмон аҳволда, ўнлаб қурилиш иншоотлари 2—5 йилдан бери ниҳоясига етказилмаяпти. Айниқса, мактаб, мактабгача тарбия, соғлиқни сақлаш муассасалари, маиший хизмат корхоналари биноларини қуришда ҳамон сусткашликка йўл қўйилаётир

Қишлоқ аҳолисини тоза сув ва табиий газ билан таъминлаш давр талабларидан орқада қолган. Айрим ташкилотларнинг ҳамон кўзбўямачилик ва қўшиб ёзиш эвазига маош олаётганини қандай баҳолаш мумкин? Масалан, Тошкент қурилиш-монтаж бошқармасига қарашли «Обиҳаёт» ташкилоти тоза сув қувури ёткизиш ишларига 6,5 миллион сўм қўшиб ёзган. Қишлоқ хўжалиги, маълумки, энг муҳим соҳадир. Бизни боқадиган, бизнинг келажагимизни белгилайдиган жабҳа — бу қишлоқ хўжалиги деганим бежиз эмас. Шундай экан, нега Тошкент вилоятида қишлоқ хўжалиги ачинарли аҳволга тушиб қолди? Ўйлайманки, бу ерда асосий гап ташкилий масалада, кадрлар масаласида. Раҳбарлар жойига қўйилса, тартиб-интизом бўлса, ҳамма муаммони ечиш мумкин. Миришкорлар бор, ҳар қандай масалани илдизига етиб борадиган одамлар бор. Олимлар ҳам шу ерда ўтирибди.

Картошка етиштириш ҳам ҳокимлик эътиборидан четда қолган. Шу сабабли валюта ҳисобига Голландиядан келтирилган 3788 гектар майдондаги картошка ҳосилининг деярли ярми қор остида қолиб кетди.

Хуллас, қишлоқ хўжалигининг 12 асосий тур маҳсулотларидан фақат дон бўйича маҳсулот сотиш режаси бажарилган, холос.

Албатта, табиат ўз таъсирини кўрсатди. Ноябрь ёғин-сочинли келди. Лекин ўтган йилги аҳволдан сабоқ олиб иш тутмадик. Бу йил куз оғир келишини август ойида айтганимни одамлар билади. Йўқ, яна қайсарлик, яна сентябрь ойида ғўзага сув қуйиш. Шу охирги 4—5 та кўсакни пиширамиз деб бундай қилиш инсофданми? Бир марта ҳам терилмаган жойлар қолиб кетди-ку. Бунинг устига суръатни 7 фоиз, 8 фоизга чиқараман деб пахта на машинада ёлчитиб терилди, на қўлда!

Вилоятда чорвачиликнинг аҳволи ҳам яхши эмас. Барча жамоа ва давлат хўжаликларида кейинги уч йилда қорамоллар сони 33 минг бошга, сигирлар сони қарийб 5 минг бошга камайиб кетди. Фермалардаги умумий қорамолларга нисбатан сигирлар сонининг кескин камайиши, наслчилик билан шуғулланмаслик оқибатида шу йилнинг ўзида қарийб 9 минг тонна кам сут соғиб олинди.

Нима учун биз еримизни қурилиш учун беришимиз керак, деб Тошкент, Қибрай тумани раҳбарлари кўп гапиради. Лекин бўм-бўш ерлар жуда кўп. Қурилиш ҳам кўринмайди. Нима учун? Бунинг сабаби шуки, ўша ерларни талон-тарож қилиб, қонунга хилоф равишда ундан фойдаланадиган одамлар бор.

Агросаноат уюшмасидаги хўжаликларда режадаги пахтанинг маълум миқдори ва ортиғини хўжаликлар ихтиёрида қолдириш тўғрисидаги фармонни бажаришда жуда катта камчиликларга йўл қўйилган. Бундан кўп ҳолларда қўли эгри, ноинсоф, қишлоқ хўжалигига алоқаси йўқ кимсалар мўмай пул ишлаш учун фойдаланган. Мисол учун Пискент туманининг Калинин номидаги ва «Гулистон» жамоа хўжаликлари бир тонна толани 300 минг сўмдан сотгани ҳолда, «Пискент» давлат хўжалиги, Охунбобоев ва Навоий номидаги жамоа хўжаликлари 555 тонна толани 60—70 минг сўмдан пуллаганини қандай тушуниш мумкин? Гап шундаки, бу одамлар анойи эмас. Аслида 250—300 мингдан сотган. Қоғозда бошқа нарса, амалда — бошқа. Ҳаммаси ўзини ўйлаган. Бу масала бўйича бирор масъулиятли одам борми ўзи? Қачонгача давом этади бундай нопок ишлар?

Агросаноат уюшмасидаги хўжаликларда камомад, ноўрин харажатлар ва талон-тарожлик ҳолларини бартараф этиш бўйича қилинаётган ишлар қониқарли эмас. Ҳокимлар, идора раҳбарлари масъулиятсизлиги оқибатида қўшиб ёзишдек хунук ишларга йўл қўйилган. Бекобод туманидаги «Шоликор» давлат хўжалигида (раҳбари Холбеков) 1992 йилда 2963 тонна шоли чиқинди деб расмийлаштирилган ва шундан 561 тоннасини чорва молларга берилган деб ғайриқонуний равишда ҳужжатлаштирилган. Мисолларнинг биттаси бу. Инсоф деган нарса борми ўзи?!

Агросаноат уюшмасидаги раҳбар ва мутахассис ходимларнинг қунимсизлиги, ўз вазифасига масъулиятсизлиги, билим даражасининг ихтисоси бўйича пастлиги ва нотўғри танланганн оқибатида юқорида кўрсатиб ўтилган хўжасизлик, талон-тарожликлар рўй берган. 1991 йил апрель ойидан бошлаб агросаноат уюшмаси раиси беш марта алмаштирилди, вилоят ҳокимининг қишлоқ хўжалик масалалари билан шуғулланувчи ўринбосари лавозими эса ҳамон бўш турибди. Нима, Тошкент вилоятида қишлоқни биладиган одам йўқми?

Нима учун вилоят ҳокими қишлоқ хўжалигини ҳам, маъмурий ишларни ҳам ўзига олиши керак? Битта одам қурилишни, битта одам саноатни, битта одам қишлоқ хўжалигини билиши мумкин. Ҳаммаси бир кишига юклатилса, эртага бебошликка олиб келмайдими? Мана, ёнингизда Тошкент шаҳри турибди. Манаман деган мутахассислар шу ерда. Вилоят ҳокимлигига муовин топиш қийинми?

Деҳқон (фермер) хўжалигига ер ажратиш топшириғи атиги 47,4 фоиз бажарилган. Кўп ҳолларда фермерлар ва шахсий ёрдамчи хўжалик эгалари етиштирган маҳсулотларини истеъмолчиларга етказиб беролмай қийналмоқда.

«Ўзқишлоқхўжтаъминоттузатиш» қўмитаси эса хўжаликларнинг ҳол-аҳволини сўраш эмас, фақат олибсотарлик билан банд экан. Унинг раҳбарлари вилоятларга чиқсин, ўзи кўрсин. Тиббиёт масаласида бундан ҳам ачинарли ҳолни кўрамиз. Тиббиёт муассасаларининг моддий-техник аҳволи ташвишланарлидир. 62 фоиз даволаш муассасалари мослаштирилган биноларда, ана шуларнинг қарийб 36,7 фоизи тоза сув, 32 фоизи марказлаштирилган иссиқ сув билан таъминланмаган.

Ёшларга миллий ватанпарварлик руҳида таълим-тарбия бериш, улар ҳақида ғамхўрлик қилиш бугунги куннинг жиддий вазифаларидан бири ҳисобланади. Аммо вилоят мактабларида, ҳунар-техника билим юртларида ва мактабгача тарбия муассасаларида ўқув машғулотларини ўтказишда эскича усулдан ҳамон воз кечилмаяпти. Болаларга бепул овқат беришда уларнинг ҳақига хиёнат қилиш ҳоллари учрайди!

Савдо, маиший хизмат тармоқлари фаолиятига ҳам бугун ижобий баҳо бериб бўлмайди. Айниқса меъёрланган маҳсулотларни ўз вақтида етказиб бермаслик аҳолининг норозиликларига сабаб бўлаётир. Ўтган давр мобайнида режадагидан 316 тонна шакар, 85 тонна чой, 160 тонна макарон маҳсулотлари аҳолига етказиб берилмаган, деди республика Президенти. Айрим ноинсофлар эса халқ нонини туя қилиб, ўз чўнтагини ўйлаяпти. Ўртачирчиқ тумани матлубот жамияти раҳбари ўз ходими билан тил бириктириб, қарийб 40 тонна шакарни четга сотиб юборгани бу борадаги ишларнинг аҳволини кўрсатиб турибди. Шу йил мобайнида 760 нафар савдо ходими давлатга 45,9 миллион сўмлик зарар келтиргани, 28,7 миллион сўмлик камомадга йўл қўйганига нима дейиш мумкин?

Вилоят матлубот жамияти ҳамда вилоят тайёрлов идораларига озиқ-овқат маҳсулотларини харид қилиш учун давлат қарийб 18 миллиард сўм ажратган. Одамларни боқиш учун берилган пулни вилоятдаги икки ташкилот — матлубот ва савдо идоралари раҳбари «ҳотамтой»лик қилиб, 716 миллион сўмга озиқ-овқат маҳсулотлари, 1 миллиард сўмдан кўпроғига эса 69 та «ГАЗ-31» машинаси харид қилганини қандай баҳолаш мумкин?

Ишда турли камчилик бўлади. Лекин бундай мисолларга нима дейиш мумкин? Улар одамларнинг юзига қандай қарайди?

Аҳолининг тинчлигини, осойишталигини сақлаш, ҳар бир ҳудудда барқарорликни таъминлаш мустақил давлатимизнинг асосий вазифаларидан биридир. Вилоятда эса жамоат тартибини сақлаш ва уюшган жиноятчиликка қарши кураш ҳуқуқий ва маъмурий идораларнинг иш мезонига ҳали тўла айлангани йўқ. Қасддан одам ўлдириш, зўрлаш, ашаддий безорилик, талончилик, гиёҳвандлик, ўғрилик, порахўрлик каби жиноятлар кўпайиб бормоқда. Ҳуқуқни ҳимоя қилиш ходимлари ўртасида ишларни хаспўшлаш, яшириб юбориш ҳоллари юз бермоқда. Шу йилнинг ўтган даври мобайнида 35 нафар мансабдор шахс пора устида қўлга олинди.

Пора олиб суднинг қора курсисида ўтирганлар сафида ҳуқуқий ва маъмурий идораларнинг ходимлари борлиги эса кечирилмас ҳолдир. Улар муқаддас вазифани бажаришга киришишдан олдин берган қасамёдларини ҳам жиғилдонга уриб юборган.

Бу камчиликларнинг сабаблари кўп, албатта.

Энди раҳбарлар ҳақида, уларнинг вазифалари ва масъулияти ҳақида гаплашиб олсак. Мана, бугун янги ҳоким сайламоқчимиз. Шунча раҳбарлар орасидан бир кишини танлашимиз керак. Шундай экан, у ўзи билан ишлайдиган одамлардан қайсидир фазилатлари билан устунроқ бўлиши керакми ёки йўқми? Хўш, биз бугун катта ишонч билдириб, катта лавозимларга қўяётган кишилардан қайси сифатларни талаб қилишимиз зарур? деди Президент.

Бунинг жавоби оддий. Энг аввало раҳбардан ақл-идрок талаб этилади. Ақл-идрокли бўлиш билан бир қаторда раҳбар одам мустаҳкам иродали, иймони бутун, ориятли бўлиши шарт. У бағрикенг, айни замонда талабчан бўлиши даркор.

Жасур, матонатли раҳбар элнинг дуосини олади, масъулиятни англамайдиган, мақтовни ўзи олиб, хато ва камчиликни бошқаларга ағдарадиган, тили бошқа-ю дили бошқа кимсалардан худо сақласин.

Бизга ташкилотчи, ташаббус кўрсатиб, бошқаларни ҳам эргаштира оладиган раҳбарлар керак, чунки бундай инсонлар халқни жипслаштиради, савобли ишларга сафарбар этади.

Ичиқора одамлар раҳбар бўлолмайди. Юксак лавозимли киши кечиримли бўлиши, билмай хато қилган ходимларга хатоларни тузатиш имконини бериши зарур.

Иккинчи талаб шуки, раҳбари чинакам юртпарвар, ватанпарвар бўлмаган жойда иш олға силжимайди, эл-юрт ташвишини ўз ташвиши деб қабул қиладиган, эл дарди билан ёниб яшайдиган инсонгина халқ ҳурматига лойиқ бўлади.

Раҳбарнинг обрў-эътибори пўрим кийиниши, савлату салобати билан эмас, балки етим-есирларга, ногиронларга, муҳтожларга, кексаларга меҳрибонлиги билан ўлчанади. Эл-юртнинг маъракасидан қолмаслик керак. Дабдабали тўйларга бормаслик мумкин, лекин азада азадор билан бирга бўлиш керак. Етим-есирнинг бошини силаган, улардан ёрдамини аямаган одам ҳеч қачон хор бўлмайди. Халққа ва Ватанга садоқат ота-онага садоқатдан бошланади. Ота-онаси рози инсондан худо ҳам рози.

Илгари бир «касб» бўларди. Унинг номи «партия ходими» эди. У замонлар ўтиб кетди. Биз раҳбарлик лавозимларида ўқимишли, илму фанга чанқоқ, изланувчан кишиларни кўрмоқни истаймиз. Раҳбар шахс энг камида битта касбу ҳунар негизини билиши, шу касб эгаси сифатида бошқаларга устозлик қила оладиган даражада бўлиши шарт. Маданият, одоб-аҳлоқ бобида ҳам кишилар ўз раҳбарларидан намуна олса нақадар ибратли бўларди!

Чинакам раҳбар енгил-елпи шуҳратга, қуруқ дабдабага учмайди. У ўз қадрини билиши баробарида ўзгаларнинг ҳам қадрига етади.

Раҳбар одамларга ишониши керак. Ўз ўринбосарларига, ўз ёрдамчиларига ишониб, уларнинг ҳар бири ўз соҳасида мустақил тарзда иш юритишига имкон бериши зарур. Акс ҳолда, ҳамма вазифа ва бурчларни битта ўзи гарданига олиб, асосий йўналишдан чалғийди, диққати бўлинади, майда-чуйда ташвишларга кўмилиб қолиб, умумий раҳбарлик жиловини қўлдан чиқариб қўяди. «Ёлғиз отнинг чанги чиқмас, чанги чиқса — донғи чиқмас» деган нақл бор.

Бугун ўтказаётган сиёсатимиз аниқ, муддао равшан, тараққиёт дастуримиз мавжуд. Энди уларни амалга оширадиган, мустақиллигимиз ва халқимиз фаровонлиги йўлида фидойилик қила оладиган раҳбарлар керак.

Маълумки, Президентни халқ сайлаган. Унинг сиёсатини қўллаб-қувватламаган, кўнглидан ўтказмаган, иккиланган одам раҳбарлик лавозимида ишлай олмайди. Юраги, тафаккури, мафкураси, нияти бошқа бўлган кимсалар бундан буёғига аравадан тушиб қолаверади, деди Президент пировардида.

Сессияда Республика Бош Вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг давлат маслаҳатчиси М. Умурзоқов қатнашди.

ЎзА.

«СЎМ-КУПОН»НИНГ ҚУВВАТИ ОШМОҚДА, БУНГА ШУБҲА БЎЛИШИ МУМКИН ЭМАС

Республикада миллий валютага ўтиш йўлидаги оралиқ пул — «Сўм-Купон» жорий этилганига бир ойдан сал кўпроқ бўлди. Республика раҳбариятининг бу тадбири ҳам асосли, ҳам зарур эканини вақт кўрсатди. Мазкур ўтиш даврида кўпгина қийинчиликлар пайдо бўлмоқда. Бундай бўлиши табиий ҳолдир. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Алматига қилган сафари чоғида журналистлар билан суҳбатида бирорта давлат ўз валютасига ўтаётган пайтда муайян қийинчиликларга дуч келмай қолмаган, деган эди. Ўзбекистоннинг 22 миллион аҳолиси «Сўм-Купон» жорий этилган янги шароитда яшай бошлади. Бу давр нималарни кўрсатди! Ўзбекистон Республикаси Марказий банки бошқарувининг раиси Ф. Муллажонов ана шу ва бошқа саволларга жавоб қайтарди.

— Файзулла Мақсуджонович, «Сўм-Купон» жорий этилганидан сўнг республикадаги молиявий вазият ҳаммадан ҳам сизга яхшироқ маълум. Бу вазиятни сиз қандай баҳолайсиз?

— «Сўм-Купон»лар жорий этилган пайтда улар билан бир вақтда 1961 — 1992 йиллар намунасидаги рубллар, шунингдек, 1993 йилги пуллар муомалада бўлди. Беш минг ва ўн минг сўмлик, кейинчалик эса қиймати бундан кам бўлган пулларнинг муомаладан чиқарилиши қонуний ва зарур тадбир бўлганини эслатиб ўтиш керак. Акс ҳолда «Сўм-Купон» ожиз бўлиб қолар эди. Дастлабки кунлароқ аҳолининг асосий кўпчилиги оралиқ миллий валютага ишонч билан қараб, эски пуллардан қутулишга ҳаракат қилганини кўрсатди.

16 декабрдан бошлаб эса, яъни 50 ва 100 рубллик пуллар республикада муомаладан чиқарилганидан сўнг «Сўм-Купон» Ўзбекистон ҳудудида чинакам қонуний тўлов воситаси бўлиб қолди. Хуллас, оралиқ валюта етарли даражада «салмоқли» дейиш учун ҳамма асослар бор.

Бироқ бу — дастлабки босқичдир. Республика Вазирлар Маҳкамасининг «Пул муомаласини тартибга солишнинг айрим чоралари ҳақида»ги қарорида Россия банкининг 1993 йил намунасидаги барча қийматдаги пуллари озиқ-овқат маҳсулотларини сотиш чоғида бугундан бошлаб қабул қилинмаслиги ёзиб қўйилган. Озиқ-овқат маҳсулотлари фақат «Сўм-Купон»га сотилади. Демак, вақти келиб «Сўм-Купон» Ўзбекистон ҳудудидаги асосий ва бирдан-бир тўлов воситаси бўлиб қолади.

— Ўтган вақт яна бир ғалати ҳодисани намоён қилди, яъни республика аҳолисининг муайян қисми Россия рублларини тўплаб, қўлида сақлашга ҳаракат қилмоқда, шу йўл билан «Сўм-Купон»га ишончсизлик билдирилмоқда. Бироқ Россиянинг ўзи ҳам янги пулга ўтмоқчи бўлаётгани маълум. Россия рублларини тўплаётган одамларнинг ҳоли не кечади?

— Аниқ айтишим мумкин: бу пуллар куйиб кетади. Ана шундай ёндашувлар тўғрисида гапирадиган бўлсак, бунинг сабаби битта — у ҳам бўлса, эски одатдир. Бу фуқаролар: Россия валютаси кучлироқ, эртага нима бўлиши номаълум, балки Ўзбекистон рубль зонасига қайтар, деб ўйлаётган бўлса керак. Гапимга ишонинг, бу фикр мутлақо хатодир.

Республика ҳукумати ва Марказий банк ҳозирги босқичда оралиқ валютани жорий этиб, асосий пул бирлигига ўтиш чоғида иқтисодиётнинг имкониятларини яхшилаш юзасидан шошилинч чоралар кўрмоқда. Табиийки, биз ўз валютасига ўтган бошқа Ҳамдўстлик мамлакатлари тажрибаси ва хатоларини ҳисобга олмоқдамиз. Биз халқаро валюта жамғармаси, жаҳон таъмирлаш ва тараққиёт банки тавсияларини ҳам диққат-эътибор билан ўргандик. Бизнинг мақсадимиз иқтисодиётга путур етказмаган ҳолда пухта ўйланган кредит сиёсатини ўтказишдан иборат. Бу сиёсат пулнинг қадрсизланишини камайтиришга, янги пул чиқаришни қисқартиришга, тўланадиган фойда ставкаларини тартибга солишга қаратилган.

Хуллас, ҳақиқий маҳсулот ишлаб чиқарувчиларга, айниқса халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқарувчиларга банкдан биринчи навбатда қарз олиш ҳуқуқи берилади. «Сўм-Купон»ни мол билан таъминлашнинг ҳақиқий имконияти мана шундадир.

Биз маърифий бозорга ўтяпмиз. Бундай бозорнинг ўз қонунлари бўлади. Шу сабабли амлок, қимматбаҳо қоғозлар савдоси ҳам ривож топади. Шу билан бир вақтда банкларга қўйилган омонатларга тўланадиган фойда пулнинг ҳозирги қадрсизланиш даражасини ҳисобга олиб, кўпайтирилади. Мана, шу чора-тадбирлар аҳоли қўлидаги ортиқча маблағни тўплаш, уни халқ хўжалигига сарфлаш учун қарзга беришга имконият яратади. Бунинг яна бир муҳим жиҳати бор — давлат бюджетидаги камомадни қисқартиради.

— Ўз қадрини биладиган ҳар қандай давлат ўз ҳудудида миллий валютасидан фойдаланиши ҳаммага маълум. Лекин мамлакат фуқаролари бошқа мамлакатга жўнаб кетаётганларида пулни алмаштиришлари мумкин. Бизда қандай бўлади?

— Биз ҳам худди шундай маърифий қоидаларга амал қиламиз. Хизмат сафарига, дам олишга, ишлаш, даволаниш учун чет элга жўнаб кетаётган Ўзбекистон фуқаролари қанча пулни алмаштиришларига келсак, бу миқдор ҳозир аниқланган. Чет элга жўнаб кетаётган фуқаро банкда ўзининг шахсий маблағи ҳисобидан Ўзбекистон Республикаси Марказий банки томонидан белгилаб қўйиладиган қиймат асосида 500 АҚШ долларидан ортиқ бўлмаган миқдорда хорижий валютани сотиб олиши мумкин. Республикадан ташқарига 150 минг рубль миқдорида Россия пулини олиб чиқиш мумкинлиги белгилаб қўйилди. Фуқаролар бундан ортиқча пулни Марказий банкнинг махсус рухсати билангина олишлари мумкин.

— Нима бўлганда ҳам, ҳозир биз ўтиш даврида яшаяпмиз. Бундай даврда валюта «чайқов» бозорлари кўпаяди. Бундай бозорларни саррофлар босиб кетади. Бунинг устига, сохта пуллар алмаштирилади. Бизда ҳам шундай ҳол юз бермоқда. Бундай ҳолларга қарши курашнинг самарали усуллари борми?

— Ҳақиқатан ҳам пул муомаласи соҳасида ҳозир қийин вазият вужудга келган. Бу вазият МДҲдаги бир қанча мамлакатлар ўз валютасини жорий этиши билан боғлиқ. Фуқароларимизнинг мутлақ кўпчилиги бу пулларни кўрган эмас, пул қоғози, ундаги ёзув, суратлар хусусиятини билмайди. Бу эса сохта пул ясовчилар ва товламачиларга қўл келади. Тошкентда, Андижон, Жиззах, Наманган вилоятларида Россиянинг 50 минг рубль қийматли сохта пулларини сотиш ҳоллари аниқланди. Республикада валюта алмаштириш пунктлари ташкил этилмоқда. Улар сохта пулларни аниқлайдиган замонавий асбоблар билан жиҳозланган.

— «Сўм-Купон»ни Россия пулига ва эркин муомаладаги валютага алмаштиришга ким ҳақли, бунинг учун қандай ҳужжат тақдим этиш керак?

— Пул алмаштириладиган доимий, муваққат ва кўчма пунктлар ташкил этяпмиз. Улар Марказий банкнинг вилоят ва туман бўлимлари ҳузурида, меҳмонхоналарда кун бўйи ишлаб турибди. Аэропорт, вокзаллардаги пул алмаштириш пунктлари самолёт ва поездлар келган пайтда ишлайди. Улар Россия рублларини ва бошқа давлатлар валютасини Марказий банк белгилаган қиймат асосида муваффақиятли қабул қилиб олаётганини таъкидлаб ўтмоқчиман. Бир «Сўм-Купон» бир рублга тенгдир. Бизнинг 1150 сўм оралиқ пулимиз АҚШнинг бир долларига тенг.

Ҳозир пул алмаштириш пунктлари валютага муҳтож бўлган кишиларга ўз алмаштириш фонди (харид қилиш ҳажми) доирасида валюта сотмоқда. Бунинг учун пул алмаштириш пунктига мурожаат қилган фуқаро ёнида тегишли ҳужжат, яъни телеграмма, самолёт ёки темир йўл чиптаси бўлиши керак...

— Кўпгина саноат корхоналари Россия билан мустаҳкам боғлиқ, улар бутловчи материалларни ва хомашёни Россиядан олишади. Бинобарин ҳозирги иқтисодий вазиятда улар рублсиз иш юрита олмайдилар. МДҲ мамлакатлари билан нақд пулсиз ҳисоб-китоб қилиш соҳасидаги ишлар қандай аҳволда?

— Умумий оборотда нақдсиз пулнинг салмоғи деярли 80 фоизни ташкил этади. Ҳар бир республика Марказий банкининг аъзолик ҳисоб дафтарлари очилган бўлиб, республика маҳаллий валютада ишлаб топган маблағи шу ҳисобга ўтказилади. Бизда ҳам шундай тартиб мавжуд. Давлат ишлаб топган пулига ўзи учун зарур молларни харид қилади. Лекин сўнгги вақтда бошқа мамлакатларда саноат корхоналари, савдо уйлари, бошқа иқтисодий тузилмалар ҳам аъзолик ҳисоб дафтарчалари оча бошлади.

— Файзулла Мақсуджонович, республика ҳукумати ва Марказий банк «Сўм-Купон»ни ва бўлажак миллий валютани мустаҳкамлаш учун нималар қилмоқда?

— Бу саволга аниқ жавоб бериш қийин. Ҳаётнинг ўзи Ўзбекистон ва унинг молиявий ташкилотлари кредит-молия муносабатлари халқаро тизимига қўшилишини тақозо этди. Ҳозир Ўзбекистон кўпгина етакчи молиявий ташкилотларнинг тўла ҳуқуқли аъзосидир. Республикамизда халқаро валюта жамғармасининг, жаҳон таъмирлаш ва ривожланиш банкининг ваколатхоналари бор. Ҳозир Осиё Тараққиёт банкига аъзо бўлишга тайёргарлик кўрмоқдамиз.

Бунинг учун бизда ҳамма имкониятлар мавжуд. Ўзбекистон қудратли иқтисодий салоҳиятга эга. Ёш мустақил давлатимиз табиий газ заҳиралари жиҳатидан жаҳонда дастлабки ўринлардан бирида, пахта етиштиришда — тўртинчи, уран қазиб чиқаришда — еттинчи, мис қазиб чиқаришда — ўнинчи ўринда туришини айтиш кифоя. Ўзбекистон олтин қазиб олиш жиҳатидан жаҳонда саккизинчи ўринда туради. Қимматли металларнинг аниқланган заҳиралари давлатимиз учун катта истиқболлар очиб бермоқда.

Яна бир мисол келтираман, Ҳозир бизда хорижий сармоя иштирокидаги тўққиз юздан ортиқ корхона ишлаб турибди. Улар 100 миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаради. Бироз вақт ўтгач, бу корхоналар самара бера бошлайди, қўшма корхоналарнинг самарасини Ўзбекистоннинг ҳар бир фуқароси сезади.

Жаҳон тажрибаси биронта давлат ҳам ўз валютасига ўтаётганда қийинчиликлардан ҳоли бўлмаслигини кўрсатмоқда. Шу ўринда яна бир мисол келтирмоқчиман. Германия Федератив Республикаси, Франция ва Япония ўз пулини эркин муомаладаги валютага айлантириши учун ўн беш йилдан йигирма йилгача вақт кетган. Айни шу вақт ичида мазкур мамлакатларда кўп укладли, рақобатга бардош бера оладиган иқтисодиёт барпо этилди.

Бунга эришиш учун ҳар ким ўз миллий валютасига ҳурмат билан қарамоғи керак. Ишонаверинг, «Сўм-Купон» ҳурматга лойиқдир!

Сизга маълумки, миллий валютага ўтиш республикамиз учун мажбурий чора бўлди. Лекин бу ишга биз дадил киришдик. Ҳозир эса, ўша Россиянинг Марказий банки, халқаро мутахассислар ҳам «сакраш» ва «фалаж қилиб даволаш»га асосланмаган бизнинг молиявий сиёсатимиз тўғрилигини эътироф этишмоқда.

Бир неча кун муқаддам республика газеталаридан бирида олис қишлоқдаги бир деҳқоннинг мактубини ўқидим. У ҳамма тушунадиган содда тил билан миллий валюта ҳар бир мустақил давлатнинг бойлигидир, деб ёзибди. Вақти келиб, иқтисодиётимиз барқарор тус олади, пулимиз ҳам муносиб харид қувватига эга бўлади.

Л. ЛЕВИН, ЎзА мухбири.

ИШОНЧ ВА ЭРК

Пешку — нафақат Бухоро вилоятида, балки республикамиздаги энг илғор, иқтисоди бақувват, саноати ривожланган районлардан. У ўзига хос меҳнаткаш инсонлари, табиати билан бошқа минтақалардан фарқ қилади. Пешкунинг энг катта бойлиги — кенг феълли, самимий, бироз содда бўлса-да танти, лафзи ҳалол, меҳнаткаш, одамохун инсонлардир. Бу муборак замин «Буюк ипак йўли»да жойлашган бўлиб, ғарб ва шарқни бирлаштирувчи маданият кўприги вазифасини ўтаган. Пешкуни дунёга маълуму машҳур қилган биринчидан унинг ҳунарманд халқи бўлса, иккинчидан донишманд, солиҳ фарзанди Абу Али ибн Синодир. Минг дардга шифо топган буюк табиб шу заминда туғилиб камолга етган, унинг илк қашфиётлари кўҳна Афшонанинг дала-даштларида ўсган гиёҳлар бўлган.

Пешкулик миришкор пахтакорлар республикамиз улкан хирмонига баракали улуш қўшдилар. Йиллик режа ошиғи билан бажарилди. Яқинда мухбиримиз минтақа тадбиркорлари, заҳматкаш деҳқонлари ҳузурида бўлиб, улар эришаётган ютуқлар билан танишиб, район ҳокими Наим Раҳимович Кенжаев билан суҳбатлашди.

— Пешкулик заршунослар деҳқончилик учун ноқулай келган бу йилги шароитда ҳам катта меҳнат ғалабасини қўлга киритдилар. Наим Раҳимович, айтинг-чи, Сиз бу ғалабанинг омилини нимада деб биласиз?

— Районимиз пахтакорлари республикамизда биринчилар қатори 21 октябрда йиллик режани бажардилар. Умумхалқ хирмонига 33 минг тоннадан ортиқ қимматбаҳо хом ашё етказиб берилди. 10 минг гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 33 центнердан ҳосил йиғиштириб олинди.

Авваламбор мен бу ғалаба замирида районимиз деҳқонларининг жасоратли меҳнати, фидокорлигини кўраман. Бепоён далаларимизда етиштирилган мўл ҳосил ана шу заҳматкаш инсонларнинг не-не уйқусиз тунлари, ҳаловатсиз кунлари эвазига бунёд этилган. Яна бу муваффақият ортида 78 мингдан ортиқ Пешку аҳолиси борки, уларнинг улуғ мақсад йўлидаги бирлиги, собитқадамлиги ҳар қандай қийинчиликларни енгишимизда асос бўлди. Тадбиркор пахтакорларимиз қийинчиликларни энди кўраётганлари йўқ. Шунинг учун ҳам улар катта майдонларда шоналай бошлаган ғўзани бир кечада сел ювиб кетганида эсанкираб қолмадилар. Ўзларининг шижоати, меҳнатсеварликларию омилкорликлари билан тўсиқларни енгиб ўтдилар.

Яна бир муҳим масала борки, бу ҳақда алоҳида тўхталмоқ керак. Бу юртбошимизнинг адолатли фармонлари ва ҳукумат қарорларидир. Айниқса, йиғим-терим арафасида республика Вазирлар Маҳкамасининг қўлда терилган ҳар килограмм пахтага 25 сўм, машинада йиғиштириб олинган ҳар тонна хом ашёга 700—800 сўмдан ҳақ тўлаш борасида қабул қилган қарори барча ёшу қарини далага чорлади. Яхши даромад ва манфаат кўрган деҳқон кундан-кунга терим суръатини оширди. Моддий манфаатдорлик меҳнаткаш инсон ташаббускорлигини ошириб, ғалаба манзилига бошлади. Деҳқоннинг бугунги меҳнати, қувончу севинчларида мустақил давлатимизнинг одил сиёсати, тадбиркорлиги акс этади. Ахир бир пайтлар одамларни уйма-уй юриб, мажбурлаб далага чиқара олмасдик. Талаб қанчалик кучли бўлмасин, деҳқоннинг меҳнат унуми паст эди. Бугун эса билдикки, ҳар соҳанинг ривожи аввало меҳнаткаш инсон манфаатига боғлиқ экан.

— Демак, бугуннинг ютуғи деҳқонга берилган ишонч, эрк, манфаатдорлик маҳсули. Шундайми?

— Тўғри таъкидладингиз. Ҳукуматнинг ерга, деҳқонга бўлган муносабатининг яхшиликка юз тутиши, ютуқларимизга қанот бағишлади. Давлат ерга қўшиб меҳнаткашга ишонч, ўз мулкига эгалик туйғусини инъом этди. Эгалик туйғуси эса инсониятнинг қон-қонига сингиб кетган муқаддас аъмолидир. Мустақиллик деҳқонга ана шу муқаддас туйғуни қайтарди.

Қадоқ қўлли деҳқон бугун ўз меҳнатининг самарасига эга, ҳосилнинг шартнома бўйича бозорга олиб борадиган қисмидан ҳам, давлатга топширадиганидан ҳам манфаатдор. Бу манфаатдорлик унинг турмушига тўкинлик, рўзғорига хайр-барака, болаларига соғлиқ ҳамёнига маблағ бўлиб тушмоқда. Бир сўз билан айтганда, деҳқоннинг қадри ўз меҳнати, тадбиркорлиги билан тикланмоқда.

— Ер — миллий бойлигимиз. Иқтисодиётимиз равнақи, халқимиз тўкинлиги, ҳам ундан фойдаланиш даражамизга боғлиқ. Бу борада районда қандай ишлар амалга оширилмоқда.

— Ернинг ҳар қаричи бугунги мустақиллигимизнинг муборак кунларида олтинга тенг. Районимиз аҳли ўзларига ажратилган томорқа ва ижара ерларидан унумли фойдаланмоқдалар. 43 минг 280 оилага томорқа ерлари берилди. Ҳокимлигимиз ердан унумли фойдаланиш, унинг самарадорлигини ошириш борасида алоҳида тадбирлар ишлаб чиққан, ҳар қарич ер назоратга олинган.

«Бу азиз Ватан барчамизники. Унинг бахт-саодати, ёруғ истиқболи, фаровон келажаги учун яшаш, курашиш, керак бўлса жонни фидо қилиш шу муқаддас заминда яшаётган ҳар бир инсон учун бахтдир».

Ҳокимлик — адолат тимсоли

Юртбошимизнинг бу сўзлари районимиз меҳнаткашлари қалбидан чуқур жой олди.

Тошкент вилояти Кенгаши сессиясида Президентимиз Ислом Каримов раҳбарнинг халқ билан ҳамкорлиги, иш услуби ҳақида тўхталиб, шундай дедилар: «Бизга ташкилотчи, ташаббус кўрсатиб бошқаларни ҳам эргаштира оладиган раҳбарлар керак, чунки бундай инсонлар халқни жипслаштиради, савобли ишларга сафарбар этади». Юртбошимизнинг доно ўгитларини дастуруламал деб билиб, элга ишчан, билимдон кадрларни бош қилиб қўйяпмиз. Уларнинг саъй-ҳаракатлари билан юзимиз ёруғ, иқтисодимиз бақувват, оилаларимиз бадавлат бўляпти. «Боғи Мусо», «Янгиобод», «Дўстлик», Навоий номли жамоа хўжалиги бошқаруви раислари Акром Ҳакимов, Убайдулла Маҳмудов, Абдуназар Бозоров, Наим Раҳимовлар ана шулар жумласидандир. Улар етакчилик қилаётган хўжалик деҳқонлари йиллик режани барвақт уддалаб, ҳосилдорликни гектар бошига 40—45 центнерга етказдилар.

— Районда меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоя қилиш борасида қандай тадбирлар кўрилмоқда.

— Ҳозир чиройли ва баландпарвоз сўзлар билан иш битмайди. Халққа тўғри, самимий сўз ибратли фаолият керак. Бу давр талабидир.

Тўғри, бугун нимадан сўз очмайлик иқтисодиётга бориб тақалаверади. Иқтисоди бақувват инсонгина хотиржам яшайди, баракали меҳнат қилади. Шунинг учун биз аввало меҳнаткаш инсон соғлиги, ҳаёти, оиласига эътибор беряпмиз. Уларни ижтимоий ҳимоялаш ҳамиша фаолиятимиз мезони бўлиб келган, бундан кейин ҳам шундай бўлиб қолади. Чунки бизга инсондан азиз, унинг манфаатидан устун турадиган нарса йўқ. Эндиликда деҳқонларимиз меҳнат қилиш учун яшамайдилар, балки бахтли, тўқ турмуш кечириш учун меҳнат қиладилар ва унинг натижасини ўзлари кўрадилар.

Аҳолини иш билан таъминлаш, бозор тўкинлигига эришиш ниятида районимизда ҳунармандчилик кенг йўлга қўйилди. Жамоа хўжаликларимизда 20 дан ортиқ тегирмон ва юзлаб мойжувозлар ишга туширилди. Ўнлаб кичик корхоналар ташкил этилиб, касаначиликка кенг йўл очилди. Пешкунинг жаҳонга машҳур қадимги атласининг шуҳрати қайта тикланди.

Аҳолини тоза ичимлик суви билан таъминлаш энг катта муамоларимиздан эди. Сўнгги йилларда шўр сувни чучуклаштирувчи 10 та ускуна сотиб олинди ва ишга туширилди. Ана шундай қурилмалардан аҳоли пунктларига яна 12 та ўрнатиш режалаштирилмоқда. Ҳозирги кунда «Гулистон», «Пахтаобод», Й. Эргашев номли жамоа хўжалиги аҳолиси бундай қулайликлардан баҳраманд бўлди.

Қишлоқларни газлаштириш ҳам бутун чоралар билан ривожлантирилмоқда. Кейинги икки йил ичида 1500 деҳқон хонадонлари зангори оловдан баҳраманд бўлди.

Районимиз аҳолисининг 70 фоизини кўп болали оилалар ва кўмакка муҳтож кишилар ташкил этади. Уларни ижтимоий ҳимоя қилиш ниятида ҳар хонадонга 100—150 килограммдан ғалла улашмоқдамиз. Байрамларда баҳоли қудрат уларга совға-саломлар, хайриялар улашилмоқда. Конституциямизнинг бир йиллиги кунида ҳам катта умумхалқ байрами ташкил этилиб, уруш ва меҳнат фахрийлари, кўп болали, кам даромадли оилаларга, ногирон ва етим-есирлар совға-саломлар, пул мукофотлари тақдим этилади.

— Пешку азалдан кўп миллатли ҳисобланган. Айни кунда ҳам районда турли миллат кишилари яшаб, меҳнат қилишмоқда. Уларнинг бугунги кайфияти, орзу-ниятлари ҳақида нима дейсиз?

— Дунёдаги энг катта бойлик дўстликдир. Дўсти кўп одам мустаҳкам қояга ўхшайди. Уни на давр тўфонлари, на ўткинчи сиёсат енга олади. Районимизда қозоқ, тожик, туркман, рус ва бошқа миллат вакиллари дўст-иноқ, биродар бўлиб меҳнат қилишмоқда. Барчанинг нияти, олий мақсади — республика мустақиллигини мустаҳкамлаш, ҳуқуқий-демократик давлат қуриш, район иқтисодини мустаҳкамлашга қаратилган.

Маълумки, кучлар бирлаштирилган жойда ҳамиша ғалабага эришилади. Район ҳокимлиги ҳам миллатлар ўртасида дўстлик биродарликни мустаҳкамлаш борасида муҳим тадбирларни изчил амалга оширмоқда. Ҳар бир халқнинг урф-одати, қадриятни равнақ топтиришга алоҳида эътибор берилмоқда.

Хуллас, неинки иш бошламайлик, бари инсон соғлиги, ҳаётий манфаати, турмуш тарзи, маънавиятига хизмат қилишдек эзгу ниятга қаратилган. Илло, меҳнаткаш, самимий дилкаш инсонлар бебаҳо бойлигимиздир. Улар манфаатини ҳимоялаш эса шарафлидир.

Суҳбатдош:
Амина ҚОДИРОВА,
Рашид АСЛОНОВ.

ЗАНГОРИ КЕМАГА ҚУЛАЙ МОСЛАМА

М. Ўрозбоев номли Механика ва зилзилабардош иншоотлар илмгоҳининг пахта териш машиналари назарияси лабораториясида ниҳоятда камтарин, камсуқум, ишчан бир киши хизмат қилади. У кишининг исму шарифи — Адҳамжон Икромов. Адҳамжон ака 1973 йилдан буён шу илмгоҳда пахта териш машиналари ишини мукаммаллаштириш борасида иш олиб боради ва бу соҳада талайгина ютуқларни ҳам қўлга киритган. У киши техника фанлари номзоди.

Яқинда техника фанлари доктори Расул Каримов, Баҳром Икромов ва Адҳам Икромовлар катта бир ишга қўл уришди. Маълумки, пахта териш агрегатлари далага чиққач, маълум вақт ўтиши билан ишчи органлари (шпинделлар) ифлосланади. Шу туфайли ҳам шпинделларнинг агротехник кўрсаткичлари пасайиб, охир оқибатда ишчи органлари пахта териш қобилиятини йўқотади, яъни шпиндел тишлари (ҳар бир шпинделнинг 1200 донадан тиши бўлади) хас-хашак билан қопланиб силлиқлашади. Қоидага кўра пахта териш машинасининг бункери пахтага тўлиб, тележкага ағдарилгач, ишчи органларини тозалаб ювиш тавсия этилади. Шпинделларни ювиш тартиби шундай: Шпинделлар хас-хашакдан тозаланади. Дастлаб биринчи секция, сўнгра иккинчи секция барабанлари кучли сув босимида яхшилаб ювилиб, тозаланади. Сўнгра пахта териш аппаратлари 12—15 минут мобайнида қуритилади. Пахта териш машиналари шпинделларини ювиш учун сарфланган вақт ўрта ҳисобда 35—40 минутни ташкил этади. Айтайлик, бир кунда терим агрегати билан 6—7 тонна пахта терилса, ҳар бир бункердаги пахта 800 килограмм эканлигини эътиборга олсак, бир кунда машина шпинделларини 7—8 марта ювишга тўғри келади-да. Шпинделларни ювишга кетадиган бир кунлик вақт сарфи ўрта ҳисобда 4—4,5 соатни ташкил этади.

Адҳам ака ва унинг ҳамкасблари таклиф этаётган мослама эса пахта териш аппаратлари шпинделларини машинани тўхтатмаган ҳолда ювишни амалга оширади. Яъни пахта териш машинаси дастлабки ғўза қатор ораларининг пахтасини териб бўлгач, механик-ҳайдовчи кабинага ўрнатилган махсус ричагни пастга босиши биланоқ шпинделларни ювиш амалга оширилади. Эътиборга сазовор жойи шундаки, бу усулни амалга ошириш учун 1,5—2 минут кифоя қилади.

Янги мосламанинг ишлаш жараёни қуйидагичадир: 200 литр сиғимга эга бўлган бакка сув тўлдирилади. Сув насоси ёрдамида катта босимда ишлайдиган клапанга, яъни тройникка ўтказилади, ундан тақсимлагичга узатилади, ўз навбатида тақсимлагич сувни терим агрегатининг олд ва орқа барабан шпинделларига етказиб беради. Биринчи бўлгич (тройник) клапан билан шланг орқали бирлаштирилади. У бакни сувга тўлдириш ҳамда потрубкаларга сув етказиб беришга хизмат қилади. Қўшимча шланг эса сув бакидан юқори босим билан потрубкаларга уланган тройникнинг орқа қисмига қотирилади. Умумий кран (очқич) эса механик-ҳайдовчига қулай ерга ўрнатилади. Сув ўз босими ёки катта босим ёрдамида тақсимлагичга узатилади. Ҳар бир потрубкада тўрттадан тешик очилган бўлиб, ҳар икки барабанни ҳам сув билан тўла таъминлай олади.

Бунда сув жуда оз миқдорда сарфланади. Айтайлик, ХНП-1,8 терим агрегатлари шпинделларини ювиб тозалаш жараёни агрегат 1 қатордан 19 қаторга етиб боргунча амалга оширилади. Агар шпинделларни ювиш учун лаборатория шароитида тўрт литр сув сарфланган бўлса, дала шароитида ўн литр сув кетади.

Янгийўл туманидаги Абдулла Ортиқов номли жамоа хўжалигида механик-ҳайдовчи Абдурасул Абдураҳимовни кўпчилик яхши танийди. Абдурасул ака камгап, меҳнаткаш ва ҳалол инсон. Мана 32 йилдирки, у хўжалик далаларида меҳнат қилади. Ер ҳайдаб, чигит экади, ғўза қатор ораларига қайта-қайта ишлов беради. Кузда эса, зангори кемада тонна-тонналаб пахта теради. Шу кунларда Абдурасул аканинг номи яна янгийўллик ҳамкасблари орасида машҳур бўлиб кетди. Гап шундаки, Адҳам Икромов бошчилигидаги олимлар гуруҳи тайёрлаган пахта териш машинаси шпинделларини ювиш мосламасини синаб кўриш механизатор Абдурасул Абдураҳимовга ишониб топширилди. Синов муваффақиятли ўтди. Хўжалик муҳандислари ҳозирча учта терим машинасига шундай мослама ўрнатишди.

А. Ортиқов номли жамоа хўжалиги янги техникани ишлаб чиқаришга тадбиқ этиш бўйича муҳандиси, техника фанлари номзоди Акбар Иброҳимов шундай ҳикоя қилади:

— Янги, юқори унумли, мукаммал пахта териш машинасини яратиш осон иш эмас. Адҳам ака билан бир муддат бирга ишлаганмиз. У киши тиним нималигини билмайдиган изланувчан олим. Пахта териш машинаси шпинделларини ювиш мосламаси ҳақида шуни айтиш мумкинки, Американинг «Жондир» пахта териш агрегатида сувни шпинделларга пуркаб берадиган қурилма ўрнатилган. Бу мосламада барабанга тушган сув шпинделларнинг ҳамма томонига ёйилади. Натижада шпинделлар тозалангач, уни қуритиш учун машина анча вақт ишлаб туради. Адҳам ака бошлиқ олимлар яратган мосламанинг ўзига хос афзаллиги бор. Унда потрубкаларда очилган тўртта тешикдан кучли босим билан отиладиган сув асосан шпинделни ювади. Уни қуритишнинг асло кераги йўқ. Биз хўжалигимизда ХНП-1,8 маркали икки қаторли пахта териш машинасига бу мосламани ўрнатдик. У мавжуд агрегатнинг иш унумдорлигини икки баравар оширди. Бунда албатта Адҳам ака гуруҳининг хизматлари катта. Пахта териш машинасида икки хил унумдорлик мавжуд. Бири ҳаракат унумдорлиги бўлиб, у машинанинг умумий параметрлари бўлмиш тезлик, иккинчиси эса қатор ораларининг кенглигига ва дефолиациянинг сифатли ўтказилишига боғлиқ. Мазкур мосламани ўрнатгач, иш унумдорлигининг ошиши табиий, албатта.

Маълумки, ҳозир ишлатилаётган машиналарнинг аксарияти пахтани дефолиациясиз сифатли тера олмайди. Худди шу ўринда Когон туманидаги «Бухоро» давлат хўжалиги далаларида пахта териш аппарати шпинделларини ювиш мосламаси ўрнатилиб, синаб кўрилганлиги диққатга сазовордир.

У ердан юборилган тафсилотномада шундай дейилади:

«Олимлар томонидан ихтиро қилинган пахта териш аппарати шпинделларини ювиш мосламаси II-варианти Когон туманининг «Бухоро» давлат хўжалигида ХНП-1,8 маркали пахта териш машинасига ўрнатилиб, шу хўжаликнинг 2-бўлим, 2-бригадаси далаларида синаб кўрилди. Машина ишлаган майдондаги пахта барглари яхши тўкилмаган ва очилмаган кўсаклар кўп бўлганлиги сабабли шпинделлар ифлосланиши анча кўпайишига қарамасдан ўрнатилган мослама ёрдамида узоғи билан 2—2,5 минут давомида ювиб тозаланди. Ювиш сифати яхши, сарф қилинадиган муддат анча қисқа эканлиги маълум бўлди».

Шунингдек, тафсилотномада мосламанинг афзалликлари ва уни янада такомиллаштириш ҳақида ҳам фикр юритилади.

Мазкур мослама Дўстлик районидаги М. Дадажонов номли давлат хўжалигида ҳам синаб кўрилди ва ўзининг муносиб баҳосини олди.

Шавкат ҚУЛИБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ХЎЖАЛИК РАҲБАРЛАРИ ВА МУТАХАССИСЛАРИ ЭЪТИБОРИГА: пахта териш машиналари учун яратилган ва юқорида сўз юритилган қулай мослама корхоналар томонидан кўплаб ишлаб чиқарилгунга қадар бирмунча вақт ўтади. Шундай мосламадан келгуси йил пахта йиғим-теримидаёқ фойдаланишни хоҳловчи хўжаликларнинг раҳбарлари Тошкентдаги «Абу Тоҳир» фирмаси билан шартнома тузишлари мумкин. Унинг манзилгоҳи: 700029, Тошкент, Марказ — 1, 1-уй. Марказий универсал магазини ёнида. Телефонлар: 56-15-97, 47-53-55. Фирма мутахассислари мосламани устахонада пишиқ-пухта тайёрлаб, хўжаликлардаги пахта териш машиналарининг бир қисмига ўрнатиб берадилар ва шундай ускуналарни қандай тайёрлашни колхозлар, совхозлар вакилларига ўша ернинг ўзида ўргатадилар.

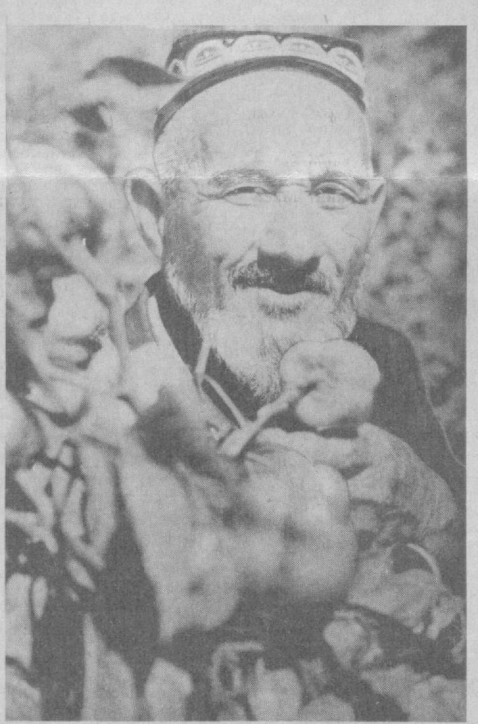

Азиз умрини деҳқончиликка бахшида этган Бектурди ота ҳозир нафақада. Лекин тиниб-тинчимас отахон бу йил колхоздан ярим гектар ер олиб, сабзавот етиштирди. Ишнинг кўзини билган тажрибали деҳқон ердан унумли фойдаланиб, икки марта маҳсулот йиғиштиришга эришди. У сабзавотларнинг бир қисмини болалар боғчаси ва мактаб ошхоналарига бепул инъом этди.

СУРАТДА: асл деҳқон Б. ОЛЛОБЕРГАНОВ.

Жумавой ҚОЗОҚ олган сурат.

Айни паллада пахта пунктларида иш қизғин. Мавсумда қабул қилиб олинган хом ашёни сақлаш ва уни қайта ишлаш корхоналарига ўз вақтида етказиб бериш пункт ходимларидан катта масъулият талаб қилади. Пискент районидаги пахта пунктида иш намунали ташкил этилган.

Хом ашё заводларга пешма-пеш ташилмоқда.

СУРАТДА: пахта сифатини текшириш лабораторияси ходимлари Махсума ПАРПИЕВА ва Комила ҚОСИМОВАлар иш устида.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

ДАСТУРХОН КЎРКИ

Байрам базмига, туғилган кун муносабати билан ўтказиладиган йиғинга, келин-куёвнинг никоҳ тўйи дастурхонига бўйни узун, ялтироқ қопланган шампан қўйилса ва унинг қопқоғини кимдир пақиллатиб очиб юборса даврага яна ҳам файз киради. Ана шу ичимликни бизга тайёрлаб берувчиларнинг фаолияти тўғрисида эшитмаган бўлсангиз керак? Бунинг устига шампан кейинги вақтда камёб бўлиб қолди. Шундай қилиб, Тошкент шампан виноси корхонаси заҳматкашлари ҳақида сизга ҳикоя қилишни лозим топдик.

Барча ишларнинг дебочаси вино маҳсулотлари тармоғидан бошланади. Бу ерга Қибрай, Паркент, Тўрақўрғон туманларидан, Қуйи Чирчиқдаги «Огонёк» давлат хўжалигидан узумни қайта ишлаб тайёрланган оқ вино маҳсулоти олиб келиниб таркибига танен ҳамда балиғ мойи қўшилиб 20 кун дам берилади. Сўнг 6 хил, яъни Баян Ширяй, Кулжинский, Сояки, Рислинг, Пино, Кабирни навлари умумлаштирилиб, купа ҳосил қилинади. У ҳам 1 ой тиндирилади. 8 киши меҳнат қиладиган бу тармоқдан бир ой давомида 70 минг деколитр маҳсулот биокимёвий тармоққа юборилади. Тармоқ бошлиғи Шавкат Қўчқоровдан мавжуд муаммолар хусусида сўраганимизда, у шундай деди:

— Узумнинг ҳосили мўл бўлса, аминманки, тармоғимизда иш тўхтамайди. Маошимиз ўртача 55—57 минг сўм, баъзида ишимизга қараб ундан кўп ҳам оламиз. Мукофот пули ҳам бор. Ун, гуруч, картошка, мева-чеварлар мол айирбошлаш ҳисобига олиб келиб турилади. Тармоғимизда 20 йилдан буён меҳнат қилаётган Флюра Аҳмедова, Мансур Орифхўжаевлар энг илғор ишчилардир.

Ачитқи тармоғида оқ вино бир ой мобайнида ўзидан газ чиқариш даражасигача сақланади. Ана бу оқ вино вишиллаб қайнаш хусусиятига эга.

— Бизнинг тармоқ корхона бўйича энг озода ва кам ишчи меҳнат қиладиган жой, — дейди тармоқ бошлиғи Юсуфбек Қосимбеков.

Биокимёвий тармоқдаги иш жараёнлари шампан виноси таркибини ростлаш ва унинг мусаффолик хусусиятига қаратилган. Бу ердан ойига 32—40 минг диколитр тайёр маҳсулот чиқади. Тармоқ бошлиғи Хайриддин Обидов илғор ишчилардан Марина Арбузова, Люба Янко ва ўз ишининг устаси Светлана Бондарчукларни ифтихор ила тилга олиб ўтди.

Кунига 20—30 минг шишага шампан қуйиб, қопқоқлаш, сим билан ўраш, зар қоғоз билан безаб, ёрлиқларни ёпиштириш ҳамда силлиқ қоғоз билан шишани ўраш, қутиларга жойлаш жараёнини бажарадиган дастгоҳ Олмониянинг «ЗейТЗ» фирмасидан олиб келиб ўрнатилган. Қуйиш тармоғи бошлиғи Бахтинур Турсунов, тайёр маҳсулотлар тармоғи бошлиғи Муҳаммаджон Абзалов ҳамда шиша идишлар тармоғи бошлиғи Фазлиддин Ғиёсовларни суҳбатлашиб турганларида учратдик. Улар бугунги тинчлик, осойишталик ва бозор иқтисодиётига ўтишдаги танланган мақбул йўл хусусида мулоқот қилишаётган экан.

Маҳсулотни тайёрлаш жараёни билан тўлиқ танишиб, корхона бош раҳбари Шавкат Отабеков ҳузурига кирдик. Шавкат Исроилович бизга мавжуд муаммолар ва уларнинг тадбиркорлик билан топилаётган ечимлари, бажарилаётган ишлар хусусида қуйидагиларни сўзлаб берди:

— Корхонамиз йилига 6 миллион шиша шампан виноси ишлаб чиқаради. Ишчиларга белгиланган ўртача маош 57 минг сўм, унга қўшимча равишда тушлик овқат учун ҳамда йўлкирага 13 минг сўмдан, кимда-ким меҳнат таътилига чиқса дам олиш ва даволанишига 15 минг сўм ёрдам пули бериб боряпмиз. Муаммоларга тўхталганда, аввало шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, шампан учун асосий хом ашё Ватанимиздан чиқади. Энди чет эллардан зарқоғоз, шиша, шакар, полиэтилен келтирилади. Муҳим масала шампан виноси шишасининг камёблигидир. Бундай шиша собиқ иттифоқнинг икки жойида — бири Украинада ва яна бири Кавказда ишлаб чиқарилади. Айни дамда у ёқларга пул ўтказиш қийин. Шунинг учун ўша ёқдаги корхоналардан шишанинг баҳоси эвазига шампан виноси юбориш шарти билан, уларнинг ҳисобларидан шишага пул ўтказдириб, муаммони ҳал этмоқдамиз. Ҳақиқатдан ҳам шиша бизга жуда қимматга тушаётир. Қандай қилиб? Биринчидан Украинага бизнинг вакил бориб воситачи ташкилот топади, у пул ўтказгунча, вагон излаш лозим. Вагон баҳоси ҳам... Яна бартерга шампан юборамиз. Йил давомида 6 миллион дона шиша олишимиз зарур бўлса, бугунгача 1,5 миллион дона олдик, холос. Бунинг ўзига хос сабабларини юқорида санаб ўтдик. Хўш, бу шишалар нега Ўзбекистонда чиқарилмайди. Биринчидан, оддий ярим литрлик шишага нисбатан шампан виноси шишаси уч баравар кўп хом ашё талаб қилади. Чунки, кучли босим билан шампан шишага қуйилганда у синмайдиган қалин, оғзи қопқоққа лойиқ, яъни ёнидан газ чиқиб кетмайдиган бир хил андозада бўлмоғи шарт. Шунинг учун ҳам республикамиз ҳукумати, шампан виноси шишасини олиш масаласини давлатлараро шартномаларга киритди. Бироқ, ҳозирча шиша етишмаслиги ҳамон муаммо бўлиб турибди. Зарқоғозни ўтган йили анча-мунча заҳиралаб олгандик. Симни эса Орёл шаҳридан келтиряпмиз. Шу пайтгача симни шиша қопқоғи шаклига тушириб берувчи ускуна йўқ эди. Италиядан ана шундай ускуна олиб келиб ўрнатдик. Шу туфайли ҳам анчагина иш жараёни тезлашиб, пул ҳам тежалаётир. Олмониянинг «Эмпорос, фирмаси билан «Ўзмевасабзавотузумсаноати» концернидаги «Ўзмевасабзавотимпэкс» ташқи савдо фирмаси орқали шартнома туздик. Улардан биринчи босқичда қоғоз ва елим қути, ўраш учун қоғоз, шиша, этикеткалар, иккинчи босқичда соатига 12 минг шишага шампан қуйиш ва ёрлиқларни ёпиштириш мосламаларини олиб, у ёққа шампан виноси юборамиз.

Қайта ишлаш саноати

1994 йилда ишлаб чиқариш қувватини йилига 10 миллион шишага етказмоқчимиз. Бунинг учун 300 минг декалитрга мўлжаланган биокимёвий тармоқ, вино сақлаш омбори қуриляпти.

Энг муҳим янгилик эса Паркент туманидаги давлат хўжаликлари билан шартнома тузиб, у ерларда хом ашёни ўзимиз парваришлаб, ўзимиз етиштириб олишни мўжаллаяпмиз. Бунда биринчидан маҳсулот сифатли ва ишончли бўлади. Иккинчидан давлат хўжалиги ҳам манфаатдордир. Ҳозирча корхонадаги шиша синиқларини Тошкент қурилиш материаллари корхонасига юбориб, қурилиш жиҳозлари оляпмиз. Келгусида шиша синиқларини шу ерда қайта ишлаб гулдон, қадаҳлар тайёрлаймиз. Бундан ташқари Дания, Словакия, Чехия, Австралия ва Ҳиндистон мамлакатлари билан мустаҳкам алоқа ўрнатиш ниятимиз бор.

Тошкент шампан виноси корхонасидан қайтарканмиз, ўйланиб қолдик. Наҳотки, шампан виноси шишасини республикамизда ишлаб чиқаришнинг иложи йўқ. Ахир шу ерда ишлаб чиқарилса, вагонда ташиб келиша кетаётган маблағ, воситачиликка сарфланаётган пуллар тежаларди. Бир маҳаллар Қувасой шиша идишлар корхонасида шампан виноси шишаси ишлаб чиқариш йўлга қўйилган. Бироқ сифатсизроқ бўлганлигидан тўхтатилган. Демак, республикамиздаги мутасаддилар шу ҳақда ҳам ўйлаб кўриб, чорасини топсалар бўларкан. Шунда ишлаб чиқарувчилар шиша топиб келиш учун сарфланаётган куч-қувватларини шампанни кўпайтиришга йўналтирган бўлур эдилар.

Тўлқин ЕРҚУЛОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ГОЛЛАНДИЯ УСУЛИ

Мамлакатимизда картошкачиликни ривожлантиришда голландияликлар билан ҳамкорлик қўл келмоқда. Сўх туманида шу соҳага ихтисослашган «Сўх» давлат хўжалигида Голландия усулида картошка етиштирилди, 140 гектар ерда Дерк Ен Семан бошчилигидаги голландиялик мутахассислар деҳқончилик қилди.

— Голландияликлардан кўп нарса ўргандик, — дейди «Сўх» давлат хўжалиги директори Ҳакимжон Сўфиев. — Илгари эрта баҳорда етиштирган картошкани сақлашга имконият йўқлигидан тезда сотиб юборилар эди. Ваҳоланки, эрта пишган картошкани куз мавсумигача ернинг ўзида сақлаб турса бўлар экан. Бундан ташқари, бизда уруғчилик билан негадир жиддий шуғулланилмайди. Ҳар қандай уруғ 3-4 йил эксангиз, самарали хусусиятини йўқота бошлайди. Шу вақтгача майда картошкани чорвага берар эдик. Голландияликлар эса ундан крахмал, спирт олишмоқда.

Р. КАМОЛОВ,
ЎзА мухбири.

«Ўзбекистон овози» газетаси—75 ёшда

ОТАХОН РЎЗНОМА

Республикамизнинг кекса даврий нашрларидан бири — «Ўзбекистон овози» 75 йиллигини нишонламоқда. Ўтган чораккам бир асрлик давр газетамиз учун жуда мураккаб, зиддиятли ва айни пайтда мароқлидир. Ўша 1918 йилнинг 21 июнида илк сони чиққан «Иштирокиюн»дан бугунги «Ўзбекистон овози»гача узоқ тарихий йўл ётибди. 75 йил ичида Ўзбекистонда неча-неча нашрлар очилди. Қанчаси давр синовига бардош беролмай ёпилиб қолди. Лекин бу газета ўттизинчи йиллар қаҳатчилигида ҳам, иккинчи жаҳон уруши йилларида ҳам узлуксиз чиқиб келаётир. Мен аввало газетанинг ўтмиш йўли ҳақида икки оғиз сўз айтишга жазм қиламан. «Иштирокиюн»нинг илк сони 800 нусхада чоп этилган бўлса, шу аснода унинг 255 та сони ёруғлик юзини кўрди. 1920 йил 12 декабрдан бошлаб Туркистон Компартияси Марказий Комитети ва Туркистон АССР Марказий Ижроия комитетининг органи сифатида «Қизил байроқ» номи билан чиқа бошлади. 1922 йил 10 сентябргача «Қизил байроқ»нинг 218 сони чиқди, унинг тиражи 10 мингтага етди. 1922 йил 13 сентябрдан 1924 йил декабригача газета «Туркистон» номи билан чоп этилди ва жами 411 сони чиқди. Шундан сўнг газетага «Қизил Ўзбекистон» номи берилди. Бу ном билан газета узоқ йиллар чоп этилди. 1964 йил 5 июнга келиб унга «Совет Ўзбекистони» номи берилди. Бу даврга келиб мазкур даврий нашрни ҳақли равишда отахон газета деб аташарди.

1991 йилнинг 1 сентябри. Бу кун Ўзбекистон тарихида олтин ҳарфлар билан ёзиб қўйилган. Республикамиз мустақиллиги жаҳонга шу кунда эълон қилинган бўлса, «Ўзбекистон овози» номи ҳам айнан шу тонгда туғилди. Бой анъана ва меросга эга газета эндиликда республикада энг илғор сиёсий ташкилот — Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг, Президентимиз Ислом Каримов Раислик қилаётган партиянинг бош нашри сифатида чоп этилмоқда.

Биз аввало 75 йиллик тарихга жо бўлган ўтмишдошларимиз руҳи олдида таъзим қиламиз. Турли йилларда газетага муҳаррирлик қилган Акмал Икромов, Усмонхон Эшонхўжаев, Комилжон Алимов, Абдулҳай Тожиев, Раҳмат Мажидий, Шароф Рашидов, Абдулла Ўразаев, Сиддиқ Ражабов каби етук давлат ва жамоат арбобларининг порлоқ хотирасини шу муборак кунларда яхшилик билан эслаймиз. Бугунги кунда ҳам қадрдон даргоҳга тез-тез ташриф буюриб, жўяли маслаҳатларини аямаётган Сулаймон Азимов, Зиёд Есенбоев, Иброҳим Раҳим, Мақсуд Қориев каби устозларимизга чин дилдан миннатдорчилик билдирамиз.

Ўтган даврда жуда кўп эзгу ва хайрли ишлар билан бир қаторда газета фаолиятини комфирқанинг югурдаклигига буриб юбориш учун ҳаракатлар бўлганини рўй-рост тан оламиз. Узоққа бормайлик, яқин ўтмишимизда — саксонинчи йилларнинг ўрталарида фан ва маданиятимизнинг кўзга кўринган дарғалари юқорининг «буюртма»сига кўра айнан ана шу газета саҳифаларида имзосиз мақолаларда бадном этилганди. Бу гапларни шунинг учун эслаяпманки, «Ўзбекистон овози»нинг бугунги давомчилари ўз ўтмишдошлари учун ҳам тазарру қилишга тайёр эканликларини билдириш ва ундай кунлар қайтиб келмаслигига астойдил ишонишимизни англатишдир.

«Ўзбекистон овози»га шу йил ўрталарида истеъдодли шоир, ижодкор Азим Суюн раҳбар бўлиб келди. Шу тариқа газетанинг мавзу йўналишларида янгича оҳанг, янгича ўзан пайдо бўлди. Раҳбариятнинг ташаббуси билан Президентимиз ички ва ташқи сиёсатини қўллаб-қувватловчи мақолалар кўпайди. Айнан юртбошимиз олға сурган ғоя—азалий қадриятларимизни тиклаш мавзусида қисқа муддатда қатор-қатор саҳифалар ва туркум мақолалар берилдики, уларни нафақат журналистлар, айни пайтда кенг газетхонлар мамнуният билан таъкидлашяпти. Қишлоқ ҳаётининг долзарб муаммолари ҳам газетанинг доимий назарида турибди. Шаҳар ва қишлоқ ҳамкорлиги қаламкашлар тез-тез мурожаат қилаётган мавзулар сирасида турибди.

Газета саҳифаларида яққол кўзга ташланган мавзулардан бири жиноятчиликка қарши курашдир. Бу ҳақдаги чиқишларга Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг «Ҳар кимки ёмон бўлса жазо топқусидир» сатри рукн қилиб олингани узукка кўз қўйилганидай мос тушди. Гарчи иқтисодий қийинчиликлар газетага таъсир этаётган бўлса-да, қоғоз ва босмахона харажатлари муайян муаммолар туғдираётган бўлса-да, таҳририятнинг бугунги ижодий жамоаси ҳар қачонгидан илҳомланиб ишламоқда. Негаки, Президентимиз Ислом Каримовнинг доимий эътибори ва ғамхўрлиги бизни эртанги кунга ишонч билан қарашимизга кафиллик беради. Айни пайтда муассисимиз — Ўзбекистон Халқ демократик партияси Марказий Кенгаши, унинг Сиёсий ижроия қўмитаси «Ўзбекистон овози» газетасини ҳам маънавий, ҳам моддий қўллаб-қувватлаётганини алоҳида мамнуният билан қайд этгим келади. Газетамизнинг 75 йиллик тўйи тепасида ҳам ана шу партия раҳбарияти турганлигини айтсам, газетхонларимизга тушунарли бўлади, деб ўйлайман.

Хуллас, бой ижодий, маънавий анъаналарига эга «Ўзбекистон овози» ўзининг 75 йиллигини 1993 хўжалик йили якунланаётган пайтда нишонлашга ҳозирлик кўрмоқда. Бу сана нафақат журналистлар, балки айни пайтда кўпмингсонли газетхонлар учун ҳам ўзига хос байрам бўлиб қолишига ишончимиз комил.

Шуҳрат ЖАББОРОВ,
«Ўзбекистон овози» бош муҳаррири ўринбосари.

Суратда: газета бош муҳаррири Азим Суюн, масъул котиб Аслиддин Бобоев, масъул котиб ўринбосари Шоҳайдар Мирҳабибов ва бош муҳаррир ўринбосари Тўхтамурод Тошев газетанинг навбатдаги сони хусусида фикрлашишмоқда.
В. Мольгачев олган сурат.

РИЗҚ-РЎЗ САРЧАШМАСИ

ҚИМИРЛАГАН ҚИР ОШАР

Хўжалик раҳбарлари Икромжоннинг фикрини эътибор билан тинглайдилар. Ўтган йилнинг охирларида «Оҳангарон» ширкат хўжалиги раиси бўлиб келган Шунқор Умирзоқов қўйчиликнинг аҳволини кўриб, Икромжонни чақирди.

— Ишингиздан мамнунман, — дея гап бошлади раис. — Бироқ назаримда, хўжаликда қўйчилик аросатда қолгандай. Шу менн ташвишга солаяпти, маслаҳатим, шу соҳада ишласангиз, ҳар ҳолда тажрибангиз ҳам, илмингиз ҳам етарли.

Икромжон Файзиев ўйланиб қолди. Хўжаликда 12 мингдан зиёд қўй бор, емиш қишга етмайди. Қўралар қўл учида таъмирланган.

Тўл мавсумини муваффақиятли якунлаган Икромжон қўйлардан жун қирқиб олишни ҳам тиғиз кунларда поёнига етказди. Энди биринчи галда чорва учун хашак жамғариш керак.

Қуруқсой ва Қорабошсой яйловларидан хашак ўрувчилар бригадаси аримади. Ҳар бир ғарам тарозидан ўтказилди.

Жийдали яйловидаги ҳар йили атиги бир марта ўрилиб, кейин қолиб кетадиган бедазорларнинг ўзидан уч марта ҳосил олинди. Қишлов учун 1.200 тонна хашак жамғарилди. Мавжуд 25 қўрага 150 тонна ғалла чиқиндиси, 70 тоннадан кўпроқ аралаш ем тарқатилди. Деярли ҳамма қўра ва қўтонлар таъмирланди.

Барча қўйлар чўпонларга ижара тариқасида берилган. Илгари битта чўпон ойига 14-17 минг сўм маош оларди, ҳозир 45 минг сўмга кўтарилди. Икромжон Файзиевнинг ташаббуси билан хўжаликка муттасил зарар келтириб келган чўпонлар вазифасидан бўшатилди. Уларнинг ўрнига Эргаш Қуролов, Исмоил Алимов, Ашур Фармонов, Жўра Болтаев ва Жалол Йўлдошев сингари ёшлар келишди. Икромжон Файзиевнинг иш фаолияти тўғрисида жуда кўп чўпонлар билан фикрлашдим. Ҳаммаларининг оғзидан бол томади.

Мўмин ҚАЮМОВ,
Оҳангарон райони.

ЧОРВАДОРГА ЁРДАМ

Қорақалпоғистонда қалин қор тушиб, қаттиқ совуқ турди. Бу ҳол чорвадорлар ҳаёти ва ишини қийинлаштирди. Чорва молларининг касалланиш ва нобуд бўлиши ҳоллари қайд этилди.

Шундай қийин вазиятда республика раҳбарияти, Қишлоқ хўжалик вазирлиги чорвадорларга ёрдам уюштирди.

Моллар учун ем-хашак, чорвадорларга иссиқ кийим, озиқ-овқат маҳсулотлари, истеъмол моллари етказиб берувчи гуруҳлар тузилди. Бу ишга етарли даражада транспорт сафарбар этилди. Ўнлаб молхона ва қўралар таъмирланиб, иситилди, чўпонлар билан алоқа йўлга қўйилди. Нукус ва Тошкентдан, турли вазирликлар, идоралар ва ташкилотлардан ёрдам кела бошлади. Аммо, барибир, чорва қишловига доир барча масалалар ҳал қилинган, деб бўлмайди. Қишнинг изғирин кунлари энди бошланмоқда.

Ўзбекистон районидаги Муқимий номли жамоа хўжалиги сут-товар фермасида қишловга пухта ҳозирлик кўрилди. Ҳар бош қорамол ҳисобига 16 озуқа бирлиги тайёрланди. Бундан ташқари қизилча ва лавлагидан ҳам етарли жамғарилди.

Суратда: Ферманинг илғор сут соғувчиси Феруза ЭРГАШЕВА. У қарамоғидаги 20 бош сигирнинг ҳар биридан кунига 11-12 килограммдан сут соғиб олмоқда.

Раҳмонали АКБАРАЛИЕВ олган сурат.

ҚУТЛУҒ ҚАДАМ

Жўрахон Мамадалиев корхонага раҳбар бўлгач ишни ёрдамчи хўжалик ташкил этиш, кичик корхоналар очишдан бошлади. Гилам ва палос тўқиш цехлари ишга туширилди. Ҳозирча цех маҳсулоти жамоа эҳтиёжи учун ишлатиляпти. Яқин вақт ичида у сотувда ҳам кўринади. Кулоллар чинни, коса ишлаб чиқаришга киришдилар. Тикувчилик, музқаймоқ, тандир ва пирожний цехлари даромад келтирмоқда.

1993 йилнинг олти ойида 19,3 миллион сўм соф даромад олинди. Савдо шахобчаларига 165,2 миллион сўмлик озиқ-овқат маҳсулотлари ҳамда 87,9 миллион сўмлик саноат моллари чиқарилди. 6,8 миллион сўм соф фойда кўрилди.

Қисқа вақт ичида эришилган ютуқларнинг боиси нимада эканини сўраганимизда корхона бош иқтисодчиси Абдувоҳид Абдуллаев шундай жавоб қилди:

— Агар эски усулда фаолият юритганимизда идорамиз ҳозир ёпилган бўлар эди. Янги директорнинг ишнинг кўзини билиб ҳаракат қилиши, тадбиркорлиги туфайли кенг доирада ўзаро ҳамкорлик йўлга қўйилди. Ёрдамчи хўжалик ва кичик корхоналаримиз ҳам яхши самара бераётир. Шу йил бошида жамоамизда 93 киши ишларди. Кичик корхоналарнинг очилиши туфайли яна 32 киши сафга қўшилди. Тандир цехида бўрсилдоқ нонлар ёпиляпти. Бугун-эрта обжувоз цехи ишга тушади. Тегирмон қуриш ҳаракати бошлаб юборилди.

— Илгари корхонада иш бир ёқлама ташкил қилинган экан, — деди Наманган вилояти гўшт-сут маҳсулотлари акционерлик корхонаси директори Жўрахон Мамадалиев. — Бозор иқтисодиёти шароитида бу усул қўл келмайди. Одамларга ғамхўрлик қилиш, улар учун яхши иш шароити яратиш, жамоада соғлом муҳитни вужудга келтириш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш зарур. Ана шундагина ишда олға силжиш бўлади.

Кексалар: «илоҳим, ишинг ҳамиша олдинга боссин», дея дуо қилишади. Жўрахон Мамадалиев омадли экан. Одамлар кўнглига йўл топа олиши, тадбиркорлиги обрўсини оширмоқда. У қаерда ишламасин, биринчи навбатда ободончиликка, қурилишга, қулай иш шароити яратишга эътиборни қаратади. Ўзидан яхши ном қолдиришга ҳаракат қилади.

А. ҚОРАБОЕВ,
Э. ҚАМБАРОВ.

ҲАМКОР, ҲАМНАФАС

Республикамизнинг осмонўпар оқ олтин хирмонлари юз минглаб дала меҳнатчиларининг, таъмирлаш-техникавий хизмат кўрсатиш ходимларининг, шаҳарлик ҳашарчиларнинг, пахтакорга камарбаста бўлган бошқа ёрдамчиларнинг, хуллас, ҳосилни етиштириш ва йиғиштириб олишда қатнашган барча кишиларнинг фидокорона меҳнати натижасидир. Агар тармоқда ҳамма ишлар қўл кучи билан бажарилганда, бунча миқдорда қимматбаҳо саноат хом ашёсини тайёрлаш учун бир ярим миллиард киши-соат меҳнат сарфланиши ёки йил мобайнида қарийб 16 миллион одам ишлаши тақозо этиларди.

Аммо йил бўйи ўрта ҳисобда икки миллиондан зиёдроқ киши мамлакат қишлоқ хўжалигида машғул бўлди, пахтачиликда бунинг ярмидан озроғи қатнашди. Бу ҳолат шу билан изоҳланадики, пахта етиштиришда жуда кўплаб техника воситалари ишлатилди, сермеҳнат, оғир жараёнлар механизация ёрдамида бажарилди. Аниқроқ айтганда, ерни шудгорлашда салкам 32 минг трактор, чигит экишда 28 мингдан ошиқ сеялка, экинга ишлов беришда деярли 45 минг культиватор, ҳосилни териб олишда 30 мингдан ортиқ зангори кема иштирок этди. Булар қаторига яна минглаб чопиқ тракторларини, кўрак узиш ва кўсак чувиш механизмларини, транспорт воситаларини ва ҳоказоларни қўшиш мумкин. Хўжаликлар механизаторларининг, таъминот-тузатиш корхоналари ва ташкилотлари ходимларининг биргаликдаги куч-ғайратлари туфайли ушбу техника йил бўйи тўхтовсиз ишлаши таъминланди.

Шуни таъкидлаш жоизки, «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-ширкат қўмитаси корхоналари ва ташкилотлари 1993 йил ҳосилига тайёргарликни барвақт бошлашганди. Ўтган йилнинг кузида улар барча турдаги қишлоқ хўжалиги техникасини ва эҳтиёт қисмларни сотиш юзасидан хўжаликлар билан шартномалар тузишганди. Қўмитанинг таъминотчи ташкилотлари МДҲ республикаларидан техника етказиб берувчилар билан ўзаро алоқалар узилганига қарамай, ўз шартнома мажбуриятларини асосан бажардилар.

Жорий йил мобайнида мамлакатимиз пахтачилик хўжаликларига қарийб 7 мингта чопиқ ва 320 та ҳайдов тракторлари, бир мингдан зиёд пахта териш ва 400 та кўрак узиш машиналари, 560 та юклагич, 340 дан ошиқ кўсак чувиш механизми, 1700 дан кўпроқ пуркагич, юзлаб хилдаги деталлар ва эҳтиёт қисмлар жўнатилди. Шу йилнинг ўн ойида жумҳурият қишлоқ хўжалиги корхоналарига деярли 60 миллиард сўмлик тракторлар, автомобиллар, машиналар, темир аравалар, эҳтиёт қисмлар ва бошқа моддий-техникавий воситалар сотилди. Булар пахтачилик хўжаликларининг техник куч-қудратини мустаҳкамлаш билан бирга барча ишлаб чиқариш жараёнларида ишни механизациялаш даражасини ошириш имконини берди.

Қишлоқ хўжалиги техникаси ишлатишга доимий равишда шайлаб қўйилгани туфайли улардан самарали фойдаланиш мумкин бўлди. Таъминот-тузатиш корхоналари ва ташкилотлари жамоа, ижара-ширкат ва давлат хўжаликлари билан биргаликда навбатдаги дала ишлари бошлангунга қадар тегишли техника воситаларини сифатли созлаб, механизаторларнинг қўшимча ўқувларини ташкил этишди.

Амалдаги йилда «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» қўмитаси корхоналарида қарийб 22 мингта зангори кема ва уларнинг терим аппаратлари таъмирдан чиқарилди. Йиғим-терим техникасини тузатиш ва мавсумга тайёрлашда Шўрчи, Дўстлик, Учқўрғон таъмирлаш заводларининг, Шаҳрисабз ва Жиззах махсус устахоналарининг ишчи-хизматчилари катта ҳисса қўшдилар. Бундан ташқари Асака, Денов ва бошқа таъмирлаш заводларида 28 мингдан зиёд дизель двигателлари, Ўртаовул таъмирлаш заводида 40,5 мингта гидроагрегат, Оқёр таъмирлаш заводида ва «Саяр» корхонасида 26,5 минг дона автотрактор электр жиҳозлари таъмирдан чиқарилди. Тузатиш корхоналарида минглаб культиваторлар, насослар, темир аравалар, кўсак чувиш механизмлари, кўрак узиш машиналарининг ишлаш қувватлари қайта тикланди, кўплаб ишчи қисмлари, агрегатлар созланди.

Иш тиғиз пайтларда техникага хизмат кўрсатишни яхшилаш мақсадида ташкилий чора-тадбирлар амалга оширилди. Хусусан, йиғим-терим даврида барча таъмирлаш корхоналари бир ярим-икки сменада ишлашди, зарур ёрдам кўрсатиш учун мутахассисларимиз бевосита иш жойларига мунтазам бориб турдилар. Кузга тайёргарлик ва оқ олтин мавсуми давомида «Ташсельмаш», «Ўзбексельмаш», «Чирчиқсельмаш», Тошкент трактор заводлари ёқилғи насосларини, гидроагрегатларни ва бошқа техника воситаларини таъмирлашда хўжаликларга сезиларли ёрдам беришди.

Жорий йилда дуч келинган яна бир қийинчилик хусусида тўхталмоқчиман. Қишлоқ хўжалиги техникаси кескин қимматлашганлиги туфайли пахтачилик хўжаликларининг аксарият кўпчилиги олган машина ва механизмларнинг ҳақини ўз вақтида, тўлиғича тўлай олишмади. Терим арафасида бу қарзлар миқдори 6 миллиард сўмдан ошганди. «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» қўмитаси корхоналари ва ташкилотлари қийин молиявий шароитда ҳам ўзларида мавжуд барча терим техникасини, унинг агрегатлари, бўлаклари ва эҳтиёт қисмларини, мавсумда ишлатиладиган таъмирлаш-тузатиш товарларини хўжаликларга олдиндан ҳақини талаб қилмасдан жўнатдилар.

Пахтакорлар уйган тоғ-тоғ хирмонларда бизнинг мутахассисларимиз, муҳандис-техникларимиз, ишчи-хизматчиларимиз ҳам ўз муносиб ҳиссалари қўшилганлигидан ҳақли равишда фахрланадилар, бундан буён ҳам деҳқонларга ҳамкор, ҳамнафас бўладилар.

С. ЛАПУШНЕР,
«Қишлоқ хўжалиги техникасини таъмирлаш» фирмаси бош директорининг ўринбосари.

Ветеринария хизмати

ДОРИ СИНОВДАН ЎТДИ

Республикамиз чорвачилик хўжаликларида ветеринария амалиётини доривор препаратлар билан таъминлашдаги узилишлар оқибатида жониворлар ўртасида энтомоз ва арахноз касалликларининг кўпайиши хавфи туғилмоқда. Илгарилари қириб юборилган ёки қарийб тугатилган зарарли ҳашаротлар (бурга, бит, безгак чивини, қўтир каналари) яна пайдо бўла бошлади.

Шуниси ташвишлики, зарарли ҳашарот ва каналар моллар маҳсулдорлигига салбий таъсир кўрсатаётир. Ўрта ҳисобда бир сигир йил давомида 100 килограмм сут, бузоқ эса 8-10 килограмм вазн йўқотмоқда. Ҳатто ҳаром ўлиш ҳоллари учрамоқда. Шунинг учун зарарли ҳашарот ва каналарга қарши курашиш умумдавлат аҳамиятига молик масала.

Тажрибахонамиз ходимлари кейинги йилларда табиат ва инсон соғлиғига кам зарарли ҳисобланган препаратлар ёки умуман зиёни йўқ биологик усул ва воситалар устида илмий-тадқиқот ишларини олиб боришаяпти. Бу борада амалий натижаларга эришилаяпти.

Тажрибахонамизда табиат таркибига кирувчи, ўсимлик асосига эга канцероген, тератоген, эмбриотоксик хусусиятлари бўлмаган цимбуш, децис, нурел, сумисидин, стомазан ва бошқа пиретроид препаратларининг энтомоцил самаралилиги, уларни қўлланишнинг санитария-гигиена талаблари, токсикологик хусусиятлари яхши ўрганилди. Бу препаратлар жуда оз миқдорда (хлорофосга нисбатан қарийб юз баробар кам миқдорда) моллардаги энтомоз ва арахноз касалликларга қарши қўлланилганда юқори самара бериши аниқланди. Шулардан цимбуш (циперметрин) республикамиздаги айрим чорвачилик ферма ва комплексларда синовдан ўтказилди. Зарбдордаги «Шарқ юлдузи» давлат хўжалигида, Пастдарғомдаги хўжаликлараро чорвачилик комплексида, Ургутдаги «Москва» жамоалараро бўрдоқичилик хўжалигида, Ибн Сино номли колхозда ҳамда Самарқанд туманидаги матлубот жамиятига қарашли чўчқачилик фермаси ва бошқа жойларда хавфнинг олди олинди. Зоофил чивинлари ва бошқа зараркунандаларга (жумладан псороптоз, мелафагоз, бит, бурга, иксод каналари, паррандалар каналари) қарши курашда қўлланилган 0,0001 фоиздан 0,02 фоизли концентрация (ҳашарот турига қараб) самарали таъсир этди. Ўша хўжаликларда молларнинг касалланишга ва маҳсулдорликнинг камайишига йўл қўйилмади.

Пиретроид препаратларидан яна иккитаси — децис ва нурел Самарқанд туманидаги матлубот жамияти чўчқачилик фермасида ва Ургутдаги Ибн Сино номли жамоа хўжалиги фермасида яхши самара берди. Хўжаликларда юқумли ва қон касалликларининг олди олинди.

Тупроқ замбуруғининг ферментация қилиш йўли билан олинадиган ивомек препарати Нуробод туманидаги «Улус», «Қарнаб», Нуротадаги «Қизилча», «Комсомол», «Нурота» давлат хўжаликларида қўйларнинг эстроз касаллигига қарши қўлланилди. У ҳам кутилган натижани берди. Дори вазни 50 килограмм атрофидаги қўйга 1 миллилитрдан тери остига бир марта юборилди. Шуни алоҳида қайд этиш лозим, бу препарат бир вақтнинг ўзида жонивор организмини кемираётган ўпка, ошқозон, ичак гижжаларини, барча эктопаразитларни ҳам нобуд қилиб, гиподерматоз касаллигини даволаш хусусиятига эга эканини кўрсатди. Ушбу препарат республикамизда ресинтез қилиниб, ветеринария амалиётига кенг жорий этилса, тармоқ кўпгина касалликлардан ҳоли бўлар ва йўқотишлар кескин камаярди.

Энди умуман зарарсиз ҳисобланган биологик усул ва воситаларга келсак, ферма ва комплексларда, яйловларда зарарли ҳашаротларни кушандаларидан, яъни энтомофаглардан фойдаланиш усули чуқур ўрганилди ва илмий асосланди. Натижада 80 дан ортиқ фойдали ҳашарот ва кана турлари аниқланди. Уларнинг экологияси текширилиб, амалиётда қўлланилиши мумкин бўлган турлари ажратилди. Спалангия авлодига мансуб тури Пастдарғом туманининг «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги фермасида синалди ва энтомологик самарага эришилди.

Чорвачиликда фойдали микроорганизмлар ёрдамида зарарли ҳашарот ва энтомоз касалликларига қарши самарали курашиш мумкинлиги исботланди. Ўндан ортиқ микробиологик препаратлар тажрибада ва амалиётда ўзини оқлади. Шулардан битоксибациллин, Н-93, Д-93 препаратлари ҳар бир қўйга 3, 4, 5 граммдан бурун йўлларига юборилганда, ем ва сув билан берилганда эстроз касаллигини даволаса бўларкан. 1 фоизли битоксибациллин чивинларнинг личинкасини йўқотишда кутилган натижани берди.

Гўштхўр уй ҳайвонларида (ит, мушуклар) учровчи бургаларни йўқ қилишда Н-93, Д-93 микробиопрепаратларидан фойдаланса бўлади. Шу дорилар Янгибозордаги «Бўстон» давлат хўжалигида, Шовотдаги Беруний номли жамоа хўжалигида қўлланилганда 100 фоизгача энтомологик самарага эришилди.

Ҳайвонот оламини турли дардлардан асраш учун барча имкониятларни ишга солишимиз даркор. Нокимёвий услуб ва воситаларга, халқ табобати тажрибаларига асосланиб, ҳашарот ва каналарнинг экологик шароитларига таъсирини кучайтиришимиз керак. Ҳайвонларни сифатли озиқлантириш, табиий яйловлардан тўғри фойдаланиш жониворларни суғориш, парвариш қилиш гигиенасига риоя қилиш, мелиорация ишларини талаб даражасида ташкил этиш, гўнгни биотермик ишлаш ва бошқа қонун-қоидаларга амал қилиш эвазига ҳам кўпгина касалликларнинг йўлига ғов ташлаш мумкин.

Молхоналарни гўнг ва бошқа органик чиқиндилардан вақтида тозалаб туриш жоиз. Чигит оқадиган йўллар ёпиқ усулда, гўнгхоналарни бинолардан узоқроқ жойда (100—200 метр) қуриш зарур. Шунда ферма ва молхоналарни чивин босмайди. Қўра ва бостирмаларнинг қуруқ ва тоза туришига эришиш, молларни яхши озиқлантириш саркоптоз, псороптоз, сифункулятоз ва бошқа баъзи касалликларнинг тарқалишига йўл қўймайди.

Кўриниб турибдики, мана шу мураккаб ва оғир бўлмаган харажатсиз ёки кам харажатли чора-тадбирларга вақтида риоя қилинса, бу усул одамларни ва жониворларни талайгина паразитоз ва юқумли касалликлардан асрайди. Махсус дори-дармонлар етишмаётган ҳозирги даврда муаммолар маълум даражада ҳал этилади.

А. РЎЗИМУРОДОВ,
Ўзбекистон ҚҲФА ветеринария илмий-тадқиқот институтининг лаборатория мудири.

ЯХШИ НИЯТ

«Улфатан» яйлови тоғ ёнбағрида жойлашган. Унга туташ яйловларда Пайариқ туманидаги «Халқобод» давлат хўжалигининг минглаб қўй-қўзилари боқилмоқда. Бу жойларда азамат чўпонлар қишин-ёзин меҳнат қиладилар.

— 1994 йилги режаларимиз улкан, — дейди бош чўпон Т. Тўлаганов. —Қишловни бечиқим ўтказиб, қарамоғимиздаги 550 бош совлиқнинг ҳар юзидан 108 тадан қўзи, ҳар қўйдан 3 килограммдан жун қирқиб олишга аҳд қилганмиз. Ҳамкасбим Ўроқбой Деҳқонов билан мусобақалашиб меҳнат қиляпмиз.

Я. НУРИДДИНОВ.

ХУСУСИЙЛАШТИРИШ АМАЛДА

● ХОРАЗМ вилояти хўжаликларидаги элликдан ортиқ ферма жамоаларга хусусий мулк қилиб берилди. Бу кўрсаткич мўлжалланган хусусийлаштириш режасидан анча баланд.

Дастлабки натижалар шуни кўрсатадики, хўжалик раҳбарлари ферма ходимларига ҳар томонлама кўмак берган жамоаларда иш яхши кетяпти. Масалан, Урганч туманида ташкил этилган «Оқ чашма» ҳиссадорлик жамияти бундай кўмак туфайли қорамол сонини ошириб, гўшт ва сут ишлаб чиқаришни анча кўпайтирди.

Келгуси йилда вилоятдаги барча фермаларни хусусийлаштириш режалаштирилган.

(ЎзА).

ИШ ЎРИНЛАРИ КЎПАЯДИ

Бойсунда аҳоли эҳтиёжи учун зарур бўлган жиҳозларни ишлаб чиқарадиган цехлар барпо этилмоқда. Тумандаги «Саодат» кичик корхонасида йилига 200 минг дона терини қайта ишлайдиган цех қуриб битказилди. Бунёдкорлик ишларига 8 миллион сўм сарфланди. Бу корхонага керакли жиҳозлар ҳамдўстлик мамлакатларидан келтирилди. Цех йил охирида ишга тушади.

Шунингдек, «Робот» давлат хўжалиги билан «Саломатлик» кичик корхонаси, йилига бир ярим миллион шиша қадоқловчи цехни фойдаланишга тахт қилиб қўйди.

А. ОДИНАЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ОЙНАИ ЖАҲОНДА

ҲАФТАЛИК КЎРСАТУВЛАР

ОЙНАИ ЖАҲОНДА

Душанба, 20. XII

● ЎзТВ I

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 Мактаб ўқувчилари учун. «Санъат ғунчалари».
18.35 «Фармон ва ижро».
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 Эълонлар.
19.25 «Навоий гулшани». Адабий кўрсатув.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 «Ҳамма билиши керак».
21.25 Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Муродилла Соҳибов куйлайди.
21.55 «Ойнинг ўн беши...». Бадиий-публицистик кўрсатув.
22.50 «Тоғнинг гули ўзгача». Телефильм.
23.10 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 «Ўтмишсиз келажак йўқ».
20.00 «Бизнинг суҳбат».
20.40 «Билиб қўйган яхши».
21.00 «Ассалому алайкум» [такрор.].

ТЕЛЕТОМОШАБИНЛАР ДИҚҚАТИГА!

Профилактика муносабати билан душанба, 20 декабрь куни «Орбита IV» кўрсатувлари соат 15.00 дан бошлаб намойиш этилади.

● «ОРБИТА IV»

15.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
15.20, 18.20, 21.20, 01.10 — Кўрсатувлар тартиби.
15.25 «Телемикст».
16.10 Мультфильм.
16.20 Молдовада рус маданияти кунлари.
16.50 Болалар телевиденияси уюшмаси.
17.20 «Иқболи кулганда».
18.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
18.25 «Келажакка умид билан».
18.40 «Ҳужжатлар ва тақдирлар».
18.45 «Ҳафтанинг акс садоси».
19.20 «Театр+TV».
20.10 «Турмуш икир-чикирлари». Бадиий телесериал премьераси. 28-серия.
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.25 Волейбол. Россия чемпионати. Эркаклар. «Искра» [Одинцово] — «Автомобилист» [Санкт-Петербург].
22.05 «Биз». Владимир Познернинг муаллифлик кўрсатуви.
22.55 Футбол бўйича жаҳон чемпионатида қуръа ташлаш. АҚШдан кўрсатилади.
00.30 Янгиликлар.

«Янги студия» таништиради:

01.10 «Мен».
01.15 «ТВ-галерея».
01.40 «Ҳаммом». Ю. Шевчук фильмидан парча.
01.50 Хоккей. «Известия» газетаси соврини учун халқаро турнир. Финляндия — Россия-1 терма командалари. 3-давр. «Лужники» Спорт саройидан кўрсатилади.
02.30 «Спорт уик-энди».

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.30 Ишбилармон кишилар даври.
9.00 «Россияда бизнес».
9.30 Тонгги концерт.
9.45 «Мутлақо махфий».
10.40 Волейбол бўйича Россия чемпионати. «Автомобилист» (Санкт-Петербург) — «Самотлор» (Нижневартовск).
11.40 «Пилигрим». Россия саёҳатлар бюроси.
12.25 Мульти-пульти.
12.30 Кундузги сеанс. «Қирол Лир». Бадиий фильм. 1-серия.
13.40 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
14.05 «Қирол Лир». Бадиий фильм. 2-серия.
15.10 Театр сафари. Николай Симонов хотирасига бағишланган кеча.
15.55 «Бола тилидан».
16.25 Болалар учун янгиликлар.
16.40 «Қутқариш хизмати 911».
17.35 Сергей Юрский. Концерт-импровизация.

*

18.00—19.20
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.20 Душанба куни детектив. «Ченка уйдаги қотиллик». Бадиий фильм. «Эркюль Пуаро» сериалидан.
20.25 «Мен — йўлбошчиман».
20.45 «Видеошеърият». В. Федоров.
21.00 «Хўжаин».
21.45 «М-трест».

*

22.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

*

22.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
22.25 Спорт кўрсатуви.
22.30 Мусиқа йирик планда. «Дилкаш суҳбат...».
23.30 «Хроно». Авто ва мото спорт оламида.
24.00 Фольклор. «Қиш эртаги».

Сешанба, 21. XII

● ЎзТВ I

6.30—9.00 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.

*

9.00 «Катта трамплин». Бадиий фильм.
10.15 «Ток новдаси». Телефильм.
10.30 Ўқув кўрсатуви. Ўзбекистон халқлари тарихи.
11.00 «Букри тойчоқ». Республика қўғирчоқ театрининг спектакли.

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Ёшлик» студияси. «Қарс икки қўлдан...».
18.45 «Турфаранг гўзаллик». Телефильм.
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 Эълонлар.
19.25 Ўзбекистон Давлат телерадиокомпанияси эстрада-симфоник оркестрининг концерти.
20.00 Дунё воқеалари.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 Ислоҳот ҳақида суҳбатлар.
21.10 «Мерос». Мунис.
21.55 «Белорус вокзали». Бадиий фильм.
23.30 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 «Уолт Дисней таништиради...». Мультфильмлар тўплами.
20.10 «Халқ саломатлиги йўлида».
20.50 «Суперспорт».

«ОМАД» таништиради:

21.35 Эълонлар. «Кинонигоҳ».

● «ОРБИТА IV»

5.55 15.20, 21.20, 00.35 — Кўрсатувлар тартиби.
6.00 Янгиликлар.
6.35 Эрталабки гимнастика.
6.45 «Тонг».
9.00 Янгиликлар.
9.20 «Домисолька».
9.40 «Турмуш икир-чикирлари». Бадиий телесериал премьераси. 28-серия.
10.10 «Нима! Қаерда! Қачон!»
11.15 «Гол».
11.50 «Матбуот-экспресс».
12.00 Янгиликлар.
12.20 «Эдемга қайтиш». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 17-серия.
13.10 «Оперетта — жону таним».
14.35 «Қўнғир айиқ ҳақида». Телефильм.
15.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
15.25 «Иш».
15.35 «440 герц».
16.15 «Технодром».
16.25 «Межозерьё». Телефильм.
16.55 Нина Ананиашвили таклиф этади.
18.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
18.20 Хоккей. «Известия» газетаси совринни учун халқаро турнир. 3-ўрин учун матч. 3-давр. «Лужники» Спорт саройидан олиб кўрсатилади.
19.00 «Ҳужжатлар ва тақдирлар».
19.05 «Бир умр рақс тушиб». Татьяна Устинова.
19.45 Мультфильм.
19.55 «Мавзу».
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.25 «Садовое кольцодаги саройда».
22.00 Хоккей. «Известия» газетаси совринни учун халқаро турнир. Финал. «Лужники» Спорт саройидан кўрсатилади.
24.00 Янгиликлар.
00.40 «Мосфильм»нинг 70 йиллигига. «Сибирь ҳақида қисса». Бадиий фильм [1947 й.].
02.45 «Матбуот-экспресс».

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.30 Ишбилармон кишилар даври.
9.00 Мусиқа йирик планда «Дилкаш суҳбат...».

* * *

12.00 Хонаки экран. «Қора рақиб». Бадиий фильм.
13.25 Ишдан бўш пайтингизда «ТВ-ателье».
13.40 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
14.05 «Известия» газетаси совринни учун хоккей бўйича халқаро турнир. Россия — Швеция. «Лужники» стадионидан кўрсатилади.
16.05 «Видеошеърият». Р. Бухараев.
16.20 Болалар учун янгиликлар.
16.35 «Рост» студияси, «Кимнинг томони?».
17.05 «Трансросэфир».

*

18.00—19.40
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.40 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 257-серия.
20.30 «Миллий сиёсат хроникаси».
20.45 «Мансаб алифбоси».
21.00 «Асил ҳолича».

*

22.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

*

22.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
22.25 Спорт кўрсатуви.
22.30 «Сиёсат майдонида».
23.25 «Овросиё-ТВ» таништиради: «Феликс Круллнинг иқрори». Бадиий фильм. 5-серия.
00.30 Криминал хабарлар экрани.
00.40 «Миккелида мусиқий фестиваль».

Чоршанба, 22. XII

● ЎзТВ I

6.30—9.00 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.

*

9.00 Республика газеталарининг шарҳи.
9.10 «Латиф Файзиев». Телефильм.
9.50 «Алифбо сабоқлари».
10.20 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари [АҚШ].
10.35 «Ёшлик» студияси. «Тежамкорлик сирлари».

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Нур таратувчилар».
18.35 «Илҳом дақиқалари».
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 Эълонлар.
19.25 «Ўзбекистон — хорижлик дўстларимиз нигоҳида».
19.40 «Матбуотимиз дарғаси». «Ўзбекистон овози» газетасининг 75 йиллигига.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 Ўзбекистон халқ ҳофизи Орифхон Ҳотамов концерти.
22.00 «Шаҳарликлар». Бадиий фильм.
23.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 «Билим сарчашмалари».
19.50 «Спринт».
20.15 «Кинотриада».
21.25 «02» тўлқинида.
21.45 «Беринг ва унинг дўстлари ҳақида баллада». Бадиий фильм.

● «ОРБИТА IV»

5.55, 15.20, 18.20, 21.20, 00.35 — Кўрсатувлар тартиби.
6.00 Янгиликлар.
6.35 Эрталабки гимнастика.
6.45 «Тонг».
9.00 Янгиликлар.
9.20 «Ҳакка». Болалар ахборот кўрсатуви.
9.40 Халқ оҳанглари.
9.50 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
10.40 «Инсон ва қонун».
11.10 «Бир умр рақс тушиб». Татьяна Устинова.
11.50 «Матбуот-экспресс».
12.00 Янгиликлар.
12.20 «Эдемга қайтиш». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 18-серия.
13.10 «Сиз учун учрашув». А. Солженицин.

* * *

15.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
15.25 «Телемикст».
16.10 «Ён дафтар».
16.15 «Тедди Ракспиннинг саргузаштлари». Кўп серияли мультфильм премьераси.
16.40 Халқ куйларидан концерт.
17.00 «Қизлар ўртасидаги сир».
17.20 «Парвоздаги уй». Кўп серияли мультфильм премьераси. 25-серия.
17.50 «Технодром».
18.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
18.25 Эфирда — Давлатлараро «Мир» телерадиокомпанияси.
18.50 «Ҳужжатлар ва тақдирлар».
19.00 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
19.50 «Миниатюра».
20.00 «Кремль деворлари ортида».
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.25 «Ҳеч нарса ҳақида репортаж».
21.45 «Виктория». Аскар қўшиқлари фестивали.
23.00 «Матбуот-экспресс».
23.10 «Унутмасинлар деб...» Л. Филатовнинг муаллифлик кўрсатуви. 2-боб — «Леонид Харитонов».
24.00 Янгиликлар.
00.40 «Кино талаб қилинади».
01.10 «MTV».

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.30 Ишбилармон кишилар даври.
9.00 «Сиёсат майдонида».
9.55 «Параллеллар».
10.10 «Сиз яратган боғ».
10.40 «Асил ҳолича».
11.35 «Оғзаки мулоҳазалар». О. Басилашвили.
12.05 Мульти-пульти.
12.15 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм 257-серия.
13.05 «Лўлиларга хайриҳох инсон».
13.50 «Деҳқонларга таалуқли масала».
14.15 «Биз севган ва унутмаган инсонлар ҳақида». Е. Гоголева.
15.15 «Сигнал».
15.30 «Трансросэфир».
16.15 «Телегазета».
16.20 Мульти-пульти.
16.30 Болалар учун янгиликлар.
16.45 «Рост» студияси. «Якунлар». «Биринчи тайм».
17.15 «L-клуб».

*

18.00—20.25
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

20.25 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 258-серия.
21.15 «Сизнинг ҳуқуқингиз».
21.30 Рус ижозатномаси. «Давлат хавфсизлиги ҳақида иш».

*

22.00 Туркия телевидениеси Хабарлар.

*

22.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
22.25 Спорт кўрсатуви.
22.30 «Кўздан ғойиб бўлаётган манзара». Лев Аннинский кўрсатуви.
23.30 «Фотомодель-93».

Пайшанба, 23. XII

● ЎзТВ I

6.30—9.00 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.

*

9.00 «Чегарада отилган ўқ». Бадиий фильм.
10.10 «Тараққиётимиз таянчи».
10.30 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари [АҚШ].
10.45 Ҳиндий тили.
11.15 «Ёшлик» студияси. «Сенинг замондошинг».

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Ўсмир ва қонун».
18.40 «Куй ва соз соҳиби». Телефильм.
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 Эълонлар.
19.25 «Иқтисод сабоқлари».
19.40 «Хотира». Ўзбекистон халқ артисти Назира Аҳмедова.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 Долзарб мавзу.
21.10 «Театр оламида».
22.00 «Дилдаги гаплар». Мурод Ражабов.
23.00 «Юксак мақсадни кўзлаб». Спорт кўрсатуви.
23.30 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 Болалар учун. «Табассум».
20.00 «Пульс». Хабарлар.
20.15 «Шахс ва илҳом».
20.25 «Пульс». Хабарлар.

«ОМАД» таништиради:

21.40 Эълонлар. «Кинонигоҳ».

● «ОРБИТА IV»

5.55, 15.20, 21.20 — Кўрсатувлар тартиби.
6.00 Янгиликлар.
6.35 Эрталабки гимнастика.
6.45 «Тонг».
9.00 Янгиликлар.
9.20 Мультфильм.
9.30 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
10.25 «Ҳайвонот оламида» [сурдо таржимаси билан].
11.05 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
11.50 «Матбуот-экспресс».
12.00 Янгиликлар.
12.20 Бурятия оҳанглари ва тароналари.
12.50 «Эдемга қайтиш». Кўп серияля телевизион бадиий фильм. 19-серия.

* * *

15.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
15.25 «Телемикст».
16.10 «Ён дафтар».
16.15 «Тедди Ракспиннинг саргузаштлари». Кўп серияли мультфильм премьераси.
16.40 Эстрада концерти.
16.55 «Сиз бунга қодирсиз».
17.40 «...16 ёшгача ва ундан катталар». Танаффус пайтида [18.00] — Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
18.55 «Оддий Мария». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
19.45 «Кинопанорама».
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.25 «Твин Пикс». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 15-серия.
22.25 «Томошалар империяси».
23.20 «Матбуот-экспресс».
23.30 Волейбол. Россия чемпионати. Эркаклар. «Искра» [Одинцово] — «Левша» [Тула].
24.00 Янгиликлар.
00.40 «Известия» газетаси совринни учун хоккей бўйича халқаро турнир кундалиги.
00.55 «Ўз-ўзингга мадад бер».
01.25 «Бу ҳаммаси джаз».

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.30 Ишбилармон кишилар даври.
9.00 «Кетдик».
9.10 Тонгги концерт.
9.25 «Шаҳарча». Дам олиш кўрсатуви.
9.50 «К-2» таништиради: «САС».
10.45 «Кўздан ғойиб бўлаётган манзара». Лев Аннинский кўрсатуви.
11.40 Мульти-пульти.
11.50 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм 258-серия.
12.40 Волейбол бўйича Россия чемпионати. «Самотлор» — «Искра».
13.25 «Деҳқонларга таалуқли масала».
13.45 «Мусиқий синов».
14.45 «Асаблар ва оркестр учун концерт».
15.10 «Телегазета».
15.15 «Қутқариш хизмати 911».
16.10 Мульти-пульти.
16.20 Болалар учун янгиликлар.
16.35 «Рост» студияси. «Рождество мультпрограммаси».
17.05 «Трансросэфир».

*

18.00—19.55
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.55 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм премьераси. 259-серия.
20.45 «Москвагача олис».
21.15 «Ностальжи» — барча авлодлар мусиқаси».
21.45 «Европа ҳамжамиятига маслаҳат учун».

*

22.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

*

22.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
22.25 Спорт кўрсатуви.
22.35 Ватаним менинг. «Бўйсунмас кўпина».
23.35 Криминал хабарлар экрани.
23.45 «Услуб».
00.20 «Миккелида мусиқий фестиваль».

Жума, 24. XII

● ЎзТВ I

6.30—9.00 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.

*

9.00 «Сиз ҳам осмонни кўрасиз». Бадиий фильм.
10.05 Хитой тили.
10.35 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари [АҚШ].
10.50 «Бола бошидан...». Мактабгача тарбия масалалари.

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Футбол майдонларида».
18.30 «Солиқ инспекцияси фаолиятидан».
18.55 Эълонлар.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 Эълонлар.
19.25 «Менинг маҳаллам».
20.00 Дунё воқеалари.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 Ислоҳот ҳақида суҳбатлар.
21.10 «Кўзлар қароси сўзласин».
21.40 «Кино усталари». Ўзбекистон халқ артисти Ўлмас Алихўжаев.
22.40 «Афсоналар ўлкасида». Телефильм.
23.00 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 «Йўлингиз бехатар бўлсин!».
19.50 «Афшона — Ибн Сино Ватани». Телефильм.
20.00 «Ўзбекистон спорти» [рус тилида].
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 «Йўқолган гувоҳ». Бадиий фильм.

● «ОРБИТА IV»

5.55, 15.20, 21.00, 00.35 — Кўрсатувлар тартиби.
6.00 Янгиликлар.
6.35 Эрталабки гимнастика.
6.45 «Тонг».
9.00 Янгиликлар.
9.20 «Тингланг, томоша қилинг...»
9.40 Болалар учун фильм. «Мишка, кичкинтой ва бошқалар».
10.30 «Олеся ва компания».
11.00 «Саёҳатчилар клуби» [сурдо таржимаси билан].
11.50 «Матбуот-экспресс».
12.00 Янгиликлар.
12.25 «Америка М. Таратута билан».
12.55 «Мосфильм»нинг 70 йиллигига. «Сибирь ҳақида қисса». Бадиий фильм [1947 й.].

* * *

15.00 Янгиликлар.
15.25 «Бридж».
15.50 «Бизнес-класс».
16.05 «Ён дафтар».
16.10 «Компас-эртак».
17.00 «Олеся ва компания».
17.30 «Музограф».
17.50 «Мулкдор алифбоси».
18.00 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
18.20 «Парда ортида».
18.40 «Инсон ва қонун».
19.15 «Америка М. Таратута билан».
19.45 «Мўъжизалар майдони».
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.25 «Ҳафтанинг машҳур кишиси».
21.45 «Твин Пикс». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 16-серия.
22.45 «Матбуот-экспресс».
23.00 «Музобоз».
23.45 «Х» кўрсатуви.
24.00 Янгиликлар.
00.40 «Сиёсий бюро».
01.20 «Авто-шоу».
01.50 «Обоз» майдончаси.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.30 Ишбилармон кишилар даври.
9.00 «Кетдик».
9.10 Италияда Рождество концерти.
9.55 Ватаним менинг. «Бўйсунмас купина».
10.50 «Параллеллар».
11.05 «Оқ қарға».
11.50 «Юлдузлар туғиладиган жойда».
12.50 Хонаки экран. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм. 259-серия.
13.40 «Деҳқонларга таалуқли масала».
14.05 Россия телевизион театри. В. Шефнер. «Омадсиз бахтли инсон».
14.50 «Ностальжи» — барча авлодлар мусиқаси».
15.20 «Сайёрадош қўшниларимиз».
15.50 Жума кунлари Дисней. «Рождествога она». Бадиий фильм. 1-серия.
16.40 Болалар учун янгиликлар.
16.55 Мульти-пульти.
17.15 «Телегазета».
17.20 «Қайтиш».
17.40 «Ногиронларнинг Бутунроссия рўйхати».

*

18.00—20.15
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

20.15 Телеэкранда — премьера. «Рождествони уйда кутиб олиш». Бадиий фильм.

*

22.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

*

22.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
22.25 Спорт кўрсатуви.
22.30 «Мен — йўлбошчиман».
22.55 «К-2» таништиради: «Абзац».
23.50 «Мастер-класс». М. Ростропович.
00.35 Волейбол бўйича Россия чемпионати. «Самотлор» (Нижневартовск) — «Белогорье» (Белгород).
01.10 «Кечки салон».

Шанба, 25. XII

● ЎзТВ I

6.30—9.00 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.

*

9.00 Республика газеталарининг шарҳи.
9.10 Немис тили.
9.40 «Егорка». Бадиий фильм.
10.45 «Қудратимиз — дўстликда».
11.05 Ўсмирлар учун. «Ўғил — умид юлдузи».
11.35 «Ёшлик» студияси. «Фахрийлар — фахримиз».
11.55 «Ўзингни эр билсанг...».
12.35 «Билетлар сотилган». «Шум бола» спектакли ҳақида.
13.15 «Оила».

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Кичкинтой» студияси. «Ғунча».
18.30 «Сиҳат-саломатлик».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 «Ботма, қуёш!». Публицистик кўрсатув.
20.15 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 «Агар севсанг...». Шомаҳмуд Шораҳмедов қўшиқлари.
21.40 «Тунги ёғду». Дам олиш кинопрограммаси.

● ЎзТВ II

19.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
19.20 «Мўъжизалар оламида».
20.00 Телефильм.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 «Шаҳар таронаси». Бадиий фильм.

● «ОРБИТА IV»

6.45, 15.20, 21.20 — Кўрсатувлар тартиби.
6.50 Эрталабки гимнастика.
7.00 «Матбуот-экспресс».
7.10 Ишбилармон кишининг шанба тонги.
7.55 Янгиликлар.
8.30 «Моторлар оламида».
9.00 «Марафон-15» — кичкинтойларга.
9.30 Эфирда — Давлатлараро «Мир» телерадиокомпанияси.
10.55 «Авиакосмик салон».
11.10 «Мусиқий дўкон».
11.40 «Санъат қасри».
12.25 «Лаззат».
12.40 «Севги тарихи».
13.20 Ёдимизда қолган фильмлар. «Ўн иккинчи кеча» [«Ленфильм», 1955 й.].
15.00 Янгиликлар.
15.25 «Мулкдор алифбоси».
15.35 «Пеппи—Узун пайпоқ». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 15-серия.
16.05 «Пул ва сиёсат». Халқаро муносабатлар иқтисодиёт кўзгусида.
16.35 «Ультра-си». Спорт кўрсатуви.
17.15 «Қизил квадрат».
17.55 «Қойилмақом еттовлон».
18.50 «Коламбия пикчерс» таништиради. «Ярим тундан сўнг янада яққолроқ бўлди». Бадиий фильм премьераси.
20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.25 «Хазановга, истаб олиши учун...».
22.45 «Резонанс» студияси таништиради.
23.05 «Матбуот-экспресс».
23.20 «Ярим тунгача ва ярим тундан сўнг». Танаффус пайтида [24.00] — Янгиликлар.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.25 «730-формула».
8.55 Кинонинг 100 йиллигига бағишланган кўрсатув таништирилади.
9.10 Д. Вертов. «Киноаппаратли киши». Ҳужжатли фильм.
10.15 Ю. Норштейн. «Эртакларнинг эртаги». Мультфильм.
10.45 Мульти-пульти.
11.00 А. Тарковский. «Иваннинг болалиги». Бадиий фильм.
12.45 Тарих саҳифалари. «Крест кўтарганлар» (А. Форт). Бадиий фильм (Польша). 1- ва 2-сериялар.

*

15.45—18.20

«ЎЗБЕКИСТОН»
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛИ

15.45 «Мамлакатлар, воқеалар, одамлар».
15.55 «Безнен мирас» (татар тилида).
16.30 «Истеъдод». Авиасозлар саройидан кўрсатув.
17.20 «Замандас» (қозоқ тилида).
18.10 «Бу ажиб дунё».

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

18.20 «Касби — продюсер». «Аргос-фильм» президенти А. Доман.
18.30 «Аргос-фильм» таништиради: «Джоконда» (А. Грюэль) ва «Париж-Техас» (В. Вендерс). Бадиий фильм. 1- ва 2-сериялар.
21.10 Кино ҳақида кино. «Фильм, фильм, фильм» (Ф. Хитрук). Мультфильм.
21.30 «Маски-шоу».

*

22.00—23.45
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

23.45 Мемориал. «Оқ шайх» (Ф. Феллини). Бадиий фильм.
01.40 Стас Намин маркази (Эс-Эн-Си) таништиради: «Сариқ сувости кемаси» клуби.

Якшанба, 26. XII

● ЎзТВ I

7.00 «Ассалому алайкум».

*

8.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
8.30 «Маҳобҳорат». Кўп қисмли телевизион бадиий видеофильм [Ҳиндистон]. 46—47-сериялар.
10.00 «Насриддин таклиф этади».
10.40 «Бунёдкор».
11.05 Инглиз тили.
11.35 «Қувноқ стартлар».
12.20 «Фан фидойиси». Академик Обид Содиқов.
12.50 «Ёшлик» студияси. «Даврага кел, дугонажон!».

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Мактаб ўқувчилари учун. «Қўшиғим, жон қўшиғим».
18.40 Шифокор маслаҳати.
19.00 «Ҳафтанома» [рус тилида].
19.30 «Ойнаи жаҳонда».
19.50 «Мультипанорама».
20.30 «Ҳафтанома».
21.10 «Тановар» кечаси.
22.25 «Ижод саҳифалари». Раҳмат Файзий таваллудининг 75 йиллигига.
23.25 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

«ОМАД» таништиради:

17.00 «Мультфейерверк».
17.45 «Курьер».
18.00 «Мусиқий йўлка». Мусиқий кўрсатув.
18.20 «Ҳар соҳадан бир шингил».
18.30 Болалар учун. «Совға».
18.55 «4/8». Мусиқий кўрсатув.
19.15 «Даракчи».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Видео-О».
21.30 «Курьер».
21.45 «Юлдузлар жилоси».
22.05 «Даракчи».
22.15 Эълонлар.
22.20 «Видео-О».

● «ОРБИТА IV»

7.55, 15.15, 22.45, 00.15 — Кўрсатувлар тартиби.
8.00 «Руҳни чиниқтириш».
9.00 «Паузасиз».
9.30 «Эрта саҳарлаб».
10.00 «Ҳамма уйдалигида».
10.30 «Спортлото».
10.45 «Ақлли болалар ва ақлли қизлар».
11.25 «Полигон».
11.55 «Янги авлод... кўзгу».
12.35 «Пи белгиси билан».
13.25 «Провинция».

«КТВ-1» ҳамда «Франс интернасиональ» канали таништиради:

14.00 «Пиф ва Геркулес». Кўп серияли мультфильм премьераси.
14.10 «Кусто командасининг сувости одиссеяси». Кўп серияли ҳужжатли фильм премьераси.

*

15.00 Янгиликлар.
15.20 Эфирда Давлатлараро «Мир» телерадиокомпанияси.
16.00 Композитор Е. Дога.
16.20 «Саёҳатчилар клуби».
17.10 «Ҳунарли хор бўлмайди».
17.15 Мультфильмлар премьераси: «Каспер ва унинг дўстлари», «Ҳақиқий ажина овловчилар».
18.05 «Панорама». Ҳафталик халқаро кўрсатув.
18.45 Янгиликлар [сурдо таржимаси билан].
19.00 Мариинскда променад.
19.50 «Бу фантастик даҳшатлар».
20.35 «Нима! Қаерда! Қачон!».
22.00 «Якшанба». Ахборот-публицистик кўрсатуви.
22.50 «Эндиликда». Диний кўрсатув.
23.50 Катталар учун мультфильм.
24.00 Янгиликлар.
00.20 «Останкино» хит-паради.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.25 «Ярмарка». Ҳужжатли фильм.
8.55 «Хайрли тонг!».
9.25 «Элчилар қабулхонаси».
9.55 «Рост» студияси. «Кикбоксинг», «Соник—супер-ежик».
10.25 «Агар сиз...».
10.55 «Ати-бати...».
11.25 Кипрас Мажейка. «Кичик Европа»дан репортажлар.
11.55 Юбиляр фильм жавонидан. Ю. Райзманнинг «Машенька» бадиий фильми.
13.15 Эфирда — «Кинотавр».

*

13.30—16.25

«ЎЗБЕКИСТОН»
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛИ

14.05 «Жаҳон бир ҳафта ичида».
14.30 Чет эл эстрадаси артистларининг концерти.
15.15 «Янги йилда ҳовли тўйлари».
16.05 «Бу ажиб дунё».

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

16.25 «Хусусий коллекция».
17.10 Диснейнинг сеҳрли олами. «Диснейнинг Рождество совғаси». Мультфильм.

*

18.00—20.15

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

20.15 Эй-Би-Си якшанба оқшоми. «Миллер ва Мюллер». Бадиий фильм.

*

22.00 Туркия телевидениеси. Хабарлар.

*

22.20 «Юлдузлар билан суҳбатда».
22.25 Спорт кўрсатуви.
22.30 «Джентльмен-шоу».
23.10 Катталар учун мультфильм.
23.25 «Юлдузлар ёғилганда».

Шоир инъоми

Зоҳиджон ОБИДОВ

ДОВОНЛАР ОШ, ЎЗБЕГИМ

Тилгинамни сайратган,
Мустақиллик сафоси,
Дилгинамни яйратган
Бахтномамиз зиёси.
Тундек таралди зулмат
Балқиб истиқлол тонги,
Битди юҳодек сўрган
Ҳукмдорлик асоси.
Эрку иқбол қомуси
Қадримиз учун посбон,
Истиқболни ёритди
Янги даврон жилоси.
Хушёр бўл ўзбек элим,
Эркинг бой бера кўрма,
Ғанимларинг шум, айёр
Пардаликдир қасоси.
Олдинда довонлар кўп,
Ошмоқ шараф,
қайтмоқ — ор,
Юксал танти ўзбегим
Ўрлашнинг йўқ баҳоси.
Истиқлол равнақига
Ҳиссадор бўлмоқ шараф,
Эл билан тенг
тер тўкмоқ
Зоҳиджон муддаоси.

ЭЙ, КЎНГИЛ

Сен саховат ошёни бўл,
Йўқса тек тур,
эй кўнгил,
Сен малоҳат бўстони бўл,
Йўқса ўй сур, эй кўнгил.
Бу жаҳонда бор экансан
Кимса гар наф кўрмаса,
Эзгуликдан очмайин сўз,
Эларо юр, эй кўнгил.
Сен адолат посбони бўл,
Қалби қувлик қийрасин,
Феъли шумлар узра
журъат
Отларин сур, эй кўнгил.
Сен жасорат достони бўл,
Ким туширса элга доғ,
Ҳеч аёв билмай яшиндек
Чақмоғинг ур,
эй кўнгил.
Бўлмай лоқайд,
эй Зоҳиджон,
Адлу инсоф қулласин,
Ёз кўкидек тоза диллар
Бирла бўл жўр,
эй кўнгил!

ЁШЛИКНИ ЭСЛАБ

Ёшликдаги дўстларим
кўрсам
Шўх болалик
хотирга тушар.
Суҳбат қилиб
бир зум ўтирсам,
Кўнглим ўша
ёшликдай жўшар.
Шунда қочиб
ажинлар юздан,
Сочдан буғдай
кўтарилгай оқ.
Дўстларингни
унутма тездан,
Дўстлар борки,
ёшлигинг ҳамроҳ.

ДЎСТЛАР БОР...

Дўстлар бор,
ҳаттоки
қиш кунида ҳам
Баҳорги қуёшдек
яйратади дил.
Меҳрибон нигоҳи
ҳар қайда ҳамдам,
Бир лаҳза кўрмасанг,
орзиқар кўнгил.
Дўстлар бор,
қишдаги қуёш сингари
Жилмайиб боқади,
тафти йўқ бироқ.
Бундай «дўст»
кўролмас
боссанг илгари
Билдирмай йўлларинг
қилади тойғоқ,
Бундайин дўстлардан
душман яхшироқ.

Болалари соғлом баркамол, тарбияли бўлган мамлакатнинг истиқболи порлоқ бўлади. Буни дилдан ҳис қилган Сирдарё районидаги Собир Раҳимов номли ширкат хўжалиги, раҳбарияти барча яхши нарсаларни келажак бунёдкорларига деб билмоқдалар. Барча қулайликларга эга бўлган «Анор» болалар боғчасида кичкинтойлар яйраб камолга етмоқда. Бунда ширинсўз, меҳрибон тарбиячиларнинг хизмати катта бўлмоқда.

СУРАТДА: тарбиячи Зарифа Бобоқулова жажжи болакайлар даврасида.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

Ҳаёт. Инсон. Оқибат

ОДАМИЙЛИКДАН САБОҚ

Сўнгги автобусга илинолмай Меҳнатобод туманини кесиб ўтган йўлнинг қоқ ўртасида ҳаёллаб қолдим. Ён-атрофга қоронғулик чўкмоқда. Изғирин. Хиёл ўтмай майдалаб қор ёға бошлади. Катта йўлга чиқиш учун камида ўттиз чақирим йўл босиш керак. Қишлоқлар ҳам яқинмас. Умид ўткинчи машиналардан. Атрофга олазарак боқаман. Бахтимга биронта машина кўринмасди.

Орадан қанча вақт ўтганини билмайман, аъзойи баданимдан муз ўтиб, дийдирай бошладим. Кутилмаганда тўғрида қора шарпа кўринди. У менга яқинлашгани сари юрагим хапқирарди.

— Ўғлим!

Хайрият, чол кишининг товушини эшитиб у томон талпиндим. Тўғримда эшак минган отахон турардилар.

— Ёнилғи чатоқлигиданми, ҳар қалай автобуслар тўртлардан кейин қатнамай қўйди, — деди нуроний. У меҳрибонлик билан елкамга чопон ташларкан сўзида давом этди:

— Хийла азоб чекибсиз, энди бу кеча бизникида меҳмон бўласиз. Эрта билан биринчи автобусга ўзим кузатиб қўяман. Бекат томон кетаётганингизни кўрувдим, яхшиям хавотирланиб орқамга қайтдим.

Қандай қилиб эшакка мингашганимни ўзим ҳам билмайман. Беминнат дастёр манзил томон одимлайди. Отахоннинг чўл шароити, у ҳосил йиғим-терими ҳақидаги гапларини ора-чора англайман. Чарчоқ зўрлигидан мудраб борардим. Фақат нуронийнинг исми Сафоқул эканини, касалхонада ўн йилдан буён қоровул бўлиб ишлаётганини эслаб қолдим. Бир соатча йўл босгач, Сафоқул ота елкаси оша менга юзланди:

— Бизнинг кулбага ҳам етиб келдик. Чўчиманг, доимий ҳамроҳим — Олапар биринчи бўлиб кутиб олади.

Чиндан ҳам эшик олдида каттакон бўрибосар ит эркаланиб турарди. Изма-из ҳовлига кирдик. Мезбоннинг мевали дарахтларга ишқибозлиги дарров сезилди.

— Узр, уй бир оз совуқ, ўтин-кўмирни аяб ишлатаяпмиз, — ота мени меҳмонхонага бошлади. — Ҳечқиси йўқ, ҳозир печкани бозиллатамиз. Даҳлизга териб қўйилган қовунларнинг хушбўй ҳиди димоққа урилади. Уйнинг жиҳозлари ўзига етарли, бир қарашда хонадон соҳибалари саранжом кишилар эканлигини сезиш қийинмасди.

Оила аъзолари ҳаракатга тушиб кетишди. Хижолат тортиб ўнғайсизланаман. Ота печкага ўт қалади, дастурхон ёзиб борини ўртага қўйди. Эшик тақиллади. Сафоқул ота даҳлизга чиқиб, зум ўтмай кулимсираб кириб келди.

— Оқибат ўлмасин, — таъкидлади у ҳаяжон ила. — Қўшнилар меҳмон келганини эшитиб бир лаган ош, мева-чева киритишибди. Кампир тушмагур ҳам сандиғини очиб жийда, ёнғоқ, майиз олиб берди. Бироз исиниб олдик, қани энди дастурхонга марҳамат.

Чой қуяётган бу меҳридарё, меҳмондўст, ширинсухан кишига ҳавас билан тикиламан. Ўзини тетик тутишга уринса-да чеҳраси синиққан, кўзлари ичига ботган, бармоқлари билинар-билинмас титраб кетарди.

— Отахон толиққан кўринасиз, — беихтиёр саволга тутдим.

Мезбон ўйга толди. Дўпписини қўлига олиб бошини силади, чойдан хўплаб қалбини очди:

— Фахмладингиз, ука. Гапнинг рости, шу олти ой ичида чол-кампир жуда эзилдик. Бола-чақа ташвиши қурсин. Келинг, кўнглим армонларини айтай, зора енгил тортсам.

...Яратган бизга етти фарзанд берди. Аммо икки ўғилдан бошқаси пешонамизга сиғмади. Тўнғич фарзандимиз Зикрилло ниҳоятда келишган, билимга чанқоқ йигит. Мактабни аълога битириб, ўз кучи билан ТошМИга ўқишга кирди. Авлодимизда ўқимишли одам йўқ эди ҳисоб. Шу боис бошимиз осмонга етди. Топганимизни талабамизга ташиймиз. Уйдагиларнинг насибасини қийиб бўлса-да Зикриллони ҳеч нарсадан кам қилмасликка интилардим. Бахтга қарши боласи тушмагур худбин, ўзига бино қўйган йигит бўлиб вояга етди. Рўбарў бўлди дегунча пул сўрарди. Ҳар ойда бир келганида онажон, отажон, деб қучоқ очиб меҳр билан бағримизга талпинганини эслолмайман. Уйда юмушлар қалашиб ётган бўлса-да қўлини совуқ сувга урмасди. Ҳали ёш, ҳаётнинг ўзи тарбиялаб қўяди, дея худодан инсоф сўрардим. Аммо вақтни бой берганлигимни кейинчалик сездим.

Ёзги таътилда Зикрилло уйга келди. Ўша куни тоғаваччамизнинг қизи — Қизлардона меҳмонимиз эди. Ўғлим уни кўрди-ю, «шунга уйланаман», деб туриб олди. Очиғи қиз бадавлат, обрўли одамларнинг фарзанди эди. Қариндошларга оғиз солганимизда кўнглимизни оғритмай у-буни баҳона қилишди. Аммо Зикрилло қизнинг йўлини пойлай-пойлай кўнглига йўл топди. Қарз кўтариб тўй қилдик. Кулбамиз нурга тўлди. Келинимиз чиройли, чаққон, пазанда, ширинсўз, энг муҳими, қувноққина эди. Чолу кампир яйраб қолдик...

Эшик тақиллади.

— Ўғлим, узр бугун тухум шўрва ичадиган бўлдик, — таъкидлади ота косани олдимга қўяр экан. — Яширмайман, шу кунларда камхаржроқмиз... Худо хоҳласа, ўғиллар ёнга киришса еганим олдимда, емаганим ортимда бўлади, деб ният қилардим. Лекин ҳаётда ҳамма нарса киши ўйлаганича, хоҳлаганича бўлавермас экан. Зикрилло икки ҳафта тургач, яна Тошкентга талпиниб қолди. Шу кўйи тўрт ой қорасини кўрсатмади.

Қўрадаги бари молни сотиб иккинчи ўғлим — Бахтиёржоннинг бошини икки қилдик. У ҳам ўзи ёқтирган Зумрад исмли қўшни қишлоқлик ҳамшира қизга уйланди. Худойи таоло келинлардан ёрлақади. Кичигимиз ҳам ниҳоятда иболи, зукко эди. Ҳаётимиз осуда кечарди. Бир куни узрли сабаб билан уч-тўрт кун уйда бўлмадим. Қайтиб келсам кампир кўрпа-тўшак қилиб ётиб олибди. Қизлардонанинг рангида ранг йўқ.

— Нима гап? — сўрайман шошиб.

— Бўйнигинанг узилгур Зикрилло бизни қаро ер қилди, — деди онаси кўзига ёш олиб. Бахтиёр ётиғи билан тушунтирди.

Кўргуликни қарангки, катта ўғил биринчи курснинг ярмидаёқ ўқишни ташлаб, ёш болали жувонга уйланган экан. Энди келиб Қизлардонага: «Сенга кўнглим йўқ, бу ёғига ихтиёр ўзингда» дебди. Худбинлик, енгилтаклик ҳам шунчалик бўладими?! Икки дунёйим қоронғулашди. Йигирма кун қон босим бўлиб ётдим. Ўғлимнинг калтабинлигини ўйлаб бир эзилсам, келинимнинг ранг-рўйини кўриб икки эзиламан. Қанча уринмай, Зикрилло уйга қайтмади. Охири, қизим, бизни кечиринг, энди ўз бахтингизни ўйланг, десам келин бечора:

— Сизларни бу аҳволда ташлаб кетолмайман, — дейди. Шундай оқилани вояга етказган ота-онага минг раҳмат!

Инсондан омад кетмасин экан. Дард устига чипқон деганларидек, кичик келинимиз оғир касалга чалиниб қолди. Ўпкаси азоб берарди... Дўхтирлар унга туғишни ман этиб, сабр-тоқат тилашарди. Касали борган сари зўраяётган Зумрадхон ўн беш кун уйда бўлса, ўн беш кун касалхонада эди. Бахтига эри бошида парвона. Хоҳ уйда, хоҳ касалхонада бўлсин уч маҳал ҳолидан хабар олади. Фикри ожизимча, икки ёш ўртасидаги самимий муносабат касалнинг асосий малҳами бўлаётганди. Бахтиёрим ҳақиқий инсон бўлиб вояга етганлиги шикастта қалбимга таскин берарди.

Яна эшик тақиллади.

— Қаранг меҳмон, пойқадамингиз ёқиб кичик келинимиз ўз қўли билан нон ёпибди. Қани мазасини кўринг.

Сафоқул отага жуда раҳмим келди. Қани энди қўлимдан келса-ю унинг кайфиятини кўтариб, мушкулини осон қилсам. Саволга тутиб ортиқ қийнагим келмасди. Мезбон ойнадан ташқарига тикилганча ўйга толган. Гупиллаб лайлак қор ёғмоқда.

— Ёшим етмишга борди, — кутилмаганда ота сўзида давом этди. — Бу кўз нималарни кўрмади. Мен сизга айтсам, инсон боласи қанчалик бардошли бўлмасин, баъзида букилиб қоларкан. Сочимнинг оқини кўпайтирган, ўн йилга олдинроқ қаритган ўша воқеа бўлди.

Катта келинимиз бўйида бўлганди. Кутилмаганда иситмалаб қолди. Ярим кечада қўшнилар ёрдамида туман марказидаги туғруқхонага олиб бордик. Дўхтирлар онаболанинг ҳаётини сақлаб қолиш учун қаттиқ уринишди. Аммо чақалоқ нобуд бўлди. Келин бечора куйиб кетди. Қудаларга раҳмат, елиб-югуриб Қизлардонани оёққа қўйишди. Кимнинг ким эканлиги оғир дамда билинаркан. Қудаларимиз бир маротаба бўлсин ўғлимизнинг номардлигини юзимизга солишмади. Ихтиёрни қизларининг ўзига ташлашди. Таъзим бундай олижаноб инсонларга!

Ўша куни Сафоқул ота билан узоқ суҳбатлашдик. Унинг таъсирчан сўзлари, ўкинчлари мени ниҳоятда тўлқинлантириб, ўйлашга, мушоҳада юритишга ундарди. Ўшанда одамийликдан катта сабоқ олдим. Мезбон япянги атлас кўрпа тўшаб менга жой ҳозирлади. Ўзи эътироз билдиришимга қарамай, эски кўрпачада ухлади.

Қишлоқ одамлари қанчалик бағрикенг, меҳрибон, одамохун. Бир бегона меҳмонни деб бутун оила алламаҳалгача безовта бўлди. Ўзлари емаганни менга илинишди. Отанинг ҳикоясидан ғоят эзилган бўлсам-да, шу эзгуликни ўйлаб қалбимда хушнудлик уйғона бошлаган эди.

Эрта тонгда биринчи бўлиб Меҳри аяни йўқладим. Унга миннатдорчилик билдириб, соғлик-саломатлик тиладим. Сўнг ота билан йўлга тушдик. Олапар ярим йўлгача кузатиб қўйди. Отахон илиқ хайрлашаркан, қўлини очиб дуо қилди: «Олингу олдирманг, ҳамиша ишингиз олдинга боссин».

Автобус жойидан қўзғалди. Мен ҳамон ҳаяжонда эдим. Таажжуб, ота менинг кимлигимни, қаерда ишлашимни ҳам сўрамади. Кейинчалик англадим. У менга қилган ёрдамини, мурувватини оддий бир инсоний бурч деб билган. Сафоқул ота, унинг оила аъзолари олдида ўзимни қарздор ҳисоблаб юрдим. Ҳузурига ана бораман, мана бораман билан орадан тўрт ой ўтди. Ахийри ўғлимни ёнимга олиб отани кўргани бордим. Катта дарвозага яқинлашгач, ҳайратомуз туриб қолдим. Ён-атрофдан файз кетган, хас-чўплар уйилиб ётарди. Дарвоза эшигида катта қулф осиғлиқ. Девор ёнида ётган Олапар бизни кўргач баъзўр ўрнидан қўзғалди-ю шу заҳоти мажолсизгина чўзилди. Бу ҳолатни кўрган ён қўшни — Мирза ака олдимизга келиб титроқ овозда деди:

— Отани бериб қўйдик, икки ҳафтадан кейин кампир ҳам бандаликни бажо келтирдилар. Қизлардона онасиникида. Кичик келиннинг касали оғирлашгани учун унинг ҳам ота-онаси эри билан бирга кўчириб кетишди. Фақат Олапар ҳамон отани интиқ кутаяпти. Жонивор ўша кундан бери на овқат ейди, на сув ичади. Қариндош-уруғлар биргалашиб маъракаларни ўтказишди. Катта ўғил қирқлари ўтгандан кейин пайдо бўлди. Бир-икки кун гарангсиб юргач, эшикка катта қулф осиб шаҳарга равона бўлди. Номард, ота-она гўрининг ҳали нами кетмаган тупроғини кўзига суртиб, бир маротаба ўкиниб-ўкиниб йиғлаганда ҳам ҳамқишлоқлар бунчалик хафа бўлишмасди. Оламнинг қизиқлигини қарангки, катта ўғилнинг ота-онага садоқати Олапарчалик бўлмади.

Кўзимдан ёш чиқиб кетди...

Мирғиёс ҚАЮМОВ.

САЁҲАТ — РОҲАТ

«Сафари Тревел» фирмаси қуйидаги мамлакатларга саёҳатга таклиф этади:

Бирлашган Араб Амирликлари — 5-7 кун; Туркия — 5-7 кун; Эрон — 5 кун; Сурия — 7 кун.

Фирма манзилгоҳи: Тошкент, Усмон Юсупов кўчаси, 1-уй, 132-134-хоналар.

Мулоқот учун телефонлар: 41-40-53; 41-40-59. Факс: 41-57-38.

ДИҚҚАТ! ЮҚОРИ БОСИМЛИ АСОСИЙ ГАЗ ҚУВУРИ!

СИЗНИНГ РАЙОНИНГИЗ ҲУДУДИДАН УМУМДАВЛАТ АҲАМИЯТИГА МОЛИК ҚИММАТБАҲО ИНШООТ — АСОСИЙ ГАЗ ҚУВУРИ ТРАССАСИ ЎТАДИ.

Газ қувури — портлаш ва ёнғин ҳавфини келтириб чиқарувчи юксак хавф-хатар манбаидир. Муҳофаза минтақасида ишларни олиб бориш қоидаларига риоя қилиш— Сизнинг хавфсизлигингиз гаровидир.

ГАЗ ҚУВУРИДАН ХАВФСИЗ ФОЙДАЛАНИШНИ ТАЪМИНЛАШ УЧУН СНиП 2.05.06 —85 га БИНОАН ҚУЙИДАГИЧА ХАВФ-ХАТАР ҲУДУДЛАРИ БЕЛГИЛАНГАН:

— кам олтингугуртли газли газ қувурлари: Муборак-Навоий-Шўртон-Сирдарё ГРЭСи — Янги Ангрен ва Тошкент ГРЭСлари учун газ қувури ўқининг ҳар иккала томонидан 500 метрдан;

— бошқа газ қувурлари учун — газ қувурининг ҳар иккала томонидан 250 метрдан.

ОДАМЛАР ҚУРБОН БЎЛИШИ ВА МОДДИЙ ЗИЁН КЎРИЛИШИНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ УЧУН ГАЗ ҚУВУРИНИНГ ХАВФ-ХАТАР ҲУДУДИДА:

— бирон бир иморатлар қуриш, дала шийпонлари, хирмонлар, ёқилғи қуйиш пунктларини ташкил этиш;
— моллар учун сувлоқлар ва қўраларни барпо этиш;
— силос бостириладиган ўралар қазиш, пичан ғарамлаш, пахтани қуритиш ва сақлаш майдончаларини ташкил қилиш;
— қум-шағал ва бошқа карьерларни барпо қилиш;
— ахлат уюмларини тўплаш, сомон ва қишлоқ хўжалиги чиқиндиларини ёқиш.

ҚАТЪИЯН ТАҚИҚЛАНАДИ

Асосий газ қувурлари ва электр узатиш линиялари ўтадиган туманларда улар яқинида йўллар қуриш, кабель, сув қувурлари ва бошқа ер ости, ер усти ва ер юзасидаги коммуникацияларни ётқизиш «Ўзбектрансгаз» асосий газ қувурлари бошқармаси (Тошкент шаҳри, Педагогика кўчаси, 31«а» уй. Телефон: 56-38-07) билан келишилган ҳолда ва ана шу бошқарма томонидан берилган техникавий шартларга мувофиқ амалга оширилиши лозим.

АСОСИЙ ГАЗ ҚУВУРЛАРИ ЯҚИНИДА ҲУШЁР ВА ЭҲТИЁТКОР БЎЛИНГ!

«ЎЗБЕКТРАСГАЗ» АСОСИЙ ГАЗ ҚУВУРЛАРИ БОШҚАРМАСИ, «САРБОН» ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ.

Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик фанлар академиясининг толали экинлар тажриба станцияси жамоаси лаборатория мудири С. Тўхтаевага отаси
Тўхта МАҲКАМОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик фанлар академияси Ўзбекистон шоличилик илмий-тадқиқот институти директори З. И. Абдужабборовга акаси
Абдулла ИСМОИЛОВнинг
бевақт вафот этгани муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Ўзбекистон шоличилик илмий-тадқиқот илмгоҳи жамоаси ушбу институт директори З. И. Абдужабборовга акаси
Абдулла ИСМОИЛОВнинг
бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик Фанлар академияси Қорақалпоғистон Республикаси шоличилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори, таниқли селекционер олим
Тлеумурод БОБОНИЁЗОВнинг
бевақт вафот этганлигини қайғу билан маълум қилиб, унинг оиласига чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон шоличилик илмий-тадқиқот илмгоҳи жамоаси Қорақалпоғистон «Шоли» ИИБ бош директори
Тлеумурод БОБОНИЁЗОВнинг
бевақт вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Пахтачилик илмий-тадқиқот институти жамоаси ЎзПИТИ Бош директори Шукур Иброҳимовга акаси
Суннат ИБРОҲИМОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МЕЛИОРАЦИЯ ВА СУВ ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ

ТОШКЕНТ ИРРИГАЦИЯ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШТИРИШ МУҲАНДИСЛАРИ ИНСТИТУТИ

1994-95 ўқув йили учун

СИРТҚИ БЎЛИМНИНГ 1-КУРСИГА

Қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ТАЛАБАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

— ГИДРОМЕЛИОРАЦИЯ — сув хўжалиги тармоқларини лойиҳалаш, қуриш ва ишлатиш бўйича кенг ихтисосли сув хўжалиги муҳандислари тайёрлайди;

— ГИДРОМЕЛИОРАЦИЯ ИШЛАРИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШТИРИШ — сув хўжалиги муассасаларини қуришда ва ишлатишда қўлланиладиган қурилиш ва мелиоратив машиналарини лойиҳалаш, ишлатиш ва таъмирлаш бўйича механик-муҳандислар тайёрлайди;

— ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШТИРИШ — деҳқончилик ва чорвачиликни механизациялаштириш бўйича кенг ихтисосли муҳандис-механиклар, қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш бўйича муҳандис-ўқитувчилар тайёрлайди;

— АГРОСАНОАТ КОМПЛЕКСИ СОҲАЛАРИДА ИҚТИСОД ВА БОШҚАРУВ — сув хўжалигида қурилиш ва эксплуатация ташкилотларининг иқтисодий ва ташкилий фаолияти учун муҳандис-иқтисодчилар тайёрлайди;

— ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ ЭЛЕКТРЛАШТИРИШ ВА АВТОМАТЛАШТИРИШ — қишлоқ ва сув хўжалиги корхоналарини энергия билан таъминлаш, электр-техника ва иссиқлик энергияси ускуналарини бошқариш, такомиллаштириш ва лойиҳалаш бўйича муҳандис-энергетиклар тайёрлайди;

— ЕР ТУЗИШ — кенг ихтисосли ер тузувчи муҳандислар тайёрлайди.

Ҳужжатлар 15 декабрь 1993 йилдан 10 январь 1994 йилгача қабул қилинади. Абитуриентлар учун консультациялар 20 декабрдан 15 январгача ўтказилади.

Ректор номига ёзилган ариза билан институтнинг қабул ҳайъатига қуйидаги ҳужжатлар топширилади: ўрта маълумоти ҳақидаги ҳужжатнинг асл нусхаси, 086/У андозадаги тиббий маълумотнома, 3х4 ҳажмдаги 6 дона фотосурат, меҳнат дафтарчасидан кўчирма.

Фуқаролик ҳақидаги ҳужжат (паспорт) ва ҳарбий мажбуриятга алоқадорлиги тўғрисидаги ҳужжат шахсан кўрсатилиши керак. Тест синовлари қуйидаги фанлар блоклари бўйича ўтказилади: математика, тиббий фанлар (физика, химия, биология) ва она тили. Тест синовлари Ўзбекистон Республикаси талаба танлов маркази томонидан 18 январда бир кунда бўлиб ўтади.

Танлов Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қошидаги олий ўқув юртларига талабалар қабул қилиш бўйича Давлат комиссияси томонидан абитуриентлар тест синовларида тўпланган баллар асосида ўтказилади.

Институтга талабалар Давлат комиссияси томонидан тасдиқланган «1993-94 ўқув йилида Ўзбекистон Республикаси олий ўқув юртларининг биринчи курсларига талабалар қабул қилиш ҳақида Низом» асосида қабул қилинади.

Ўқиш ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Манзилгоҳимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Қори-Ниёзий кўчаси, 39-уй.
Маълумот учун телефон: 35-75-21.

Бош муҳаррир Н. ЁҚУБОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Н. ҚАЮМОВ, М. ИСЛОМОВ, М. МИРЗАЕВ, Э. ЗИКРИЁЕВ, Р. ҲУСАНОВ, Ҳ. РАҲМАТИЛЛАЕВ, М. ҚАЮМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), С. САЙДАЛИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), О. ҒОФУРОВ (масъул котиб), Н. ОРИФЖОНОВ, Э. ИБРОҲИМОВ, Р. БОБОМУҲАМЕДОВ.

МУАССИСЛАР: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ, «ЎЗМЕВАСАБЗАВОТУЗУМСАНОАТИ» КОНЦЕРНИ.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир ўринбосарлари —33-44-43, 33-16-27. Масъул котиб—33-09-93, Масъул котиб ўринбосарлари—32-56-25. Деҳқончилик бўлими—32-56-35, 32-54-51, 33-09-93. Қайта ишлаш саноати бўлими—32-56-31. Ижтимоий ҳаёт бўлими — 32-56-34. Чорвачилик бўлими—32-56-22. Мелиорация ва қишлоқ қурилиши бўлими — 32-56-33. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 33-09-93. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-54. Шикоят, хат ва маъмурий органлар бўлими — 32-54-49, 32-54-52. Безатиш бўлими — 32-58-79.

Рўйхатдан ўтиш тартиб рақами 6. Буюртма Г—689. Т. 26837. нусхада босилди, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А—2, Босишга топшириш вақти. 21.00. Босишга топширилди — 18.30

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6.